

Nr 42.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootilag); given Stockholms slott den 16 januari 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootilag).

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Förslag

till

lag om bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar (epizootilag).

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

1 mom. Denna lag äger tillämpning å följande sjukdomar:

1. mul- och klövsjuka (aphthae epizooticae) hos klövbärande djur,
2. boskapspest hos idisslande djur (pestis bovina),
3. elakartad lungsjuka hos nötkreatur (pleuropneumonia bovis contagiosa),
4. svinpest (pestis suis),
5. rots (malleus) hos häst,
6. vattuskräck (rabies) hos husdjur,
7. koppor hos får (variolae ovinae),
8. mjältbrand (anthrax) hos husdjur,
9. frasbrand hos idisslande djur (emphysema infectiosum bovis),
10. skabb (psoroptes- eller sarcoptesskabb) hos får och häst (scabies ovis et equi),
11. hönspest (pestis gallinarum) och hönskolera (fågelseptikämi) (pasteurellosis avis, septicaemia haemorrhagica avis) samt
12. smittsam kastning hos häst (abortus infectiosus equi).

2 mom. Angriper någon av de under 1 mom. upptagna sjukdomar andra djur än som vid den sjukdomen nämnts och uppkommer därigenom fara för smittas spridande till människor eller husdjur, förfares i tillämpliga delar i enlighet med stadgandena i denna lag.

3 mom. Visar sig hos husdjur annan sjukdom än i 1 mom. nämnts så elakartad och smittsam, att den kan anses jämförlig med där upptagna sjukdomar, må Konungen på framställning av medicinalstyrelsen eller länsstyrelse besluta, att i denna lag givna stadganden helt eller delvis skola lända till efterrättelse med avseende å sjukdomen. Över sådan framställning av länsstyrelse skall medicinalstyrelsen höras.

Vad nu stadgats gälle ock, där annan sjukdom än i 1 mom. nämnts

uppträder bland andra djur än husdjur under sådana förhållanden, att den kan anses innebära fara för människor eller husdjur.

4 mom. I fråga om bekämpande av sjukdomar bland arméns hästar och övriga djurbestånd är denna lag tillämplig endast i den mån Konungen därom särskilt förordnar.

2 §.

Inträffar sjukdom som är eller misstänkes vara någon av de i denna lag avsedda sjukdomar, åligger det djurägaren att ofördröjligen och sist inom 24 timmar därom göra anmälan hos vederbörande tjänsteveterinär eller närmast boende veterinär.

3 §.

1 mom. Har veterinär grundad anledning misstänka förekomsten av i denna lag avsedd sjukdom, skall han verkställa undersökning för fastställande av sjukdomens art. Finnes för undersökningen nödigt att insjuknat djur nedslaktas, äger veterinären efter inhämtande av medicinalstyrelsens medgivande därom förordna. Intill dess resultatet av undersökningen föreligger, må djurägare icke i vidare mån än veterinären medgiver förfoga över insjuknat djur eller dess produkter.

2 mom. Veterinär skall, där Konungen så föreskrivit, förklara ställe, varest sjukdom som avses i denna lag förekommer eller misstänkes förekomma, spärrat, och åligger det för sådant fall veterinären att enligt av medicinalstyrelsen utfärdade anvisningar och föreskrifter anbefalla isolering och meddela förbud att från stället bortföra djur, som kunna angripas av sjukdomen, och mjölk ävensom i övrigt vidtaga nödiga åtgärder till förhindrande av smittspridning.

Har mellan ställe, som i nästföregående stycke sägs, och annat ställe, där djur finnas som kunna angripas av sjukdomen, förekommit sådan beröring att fara för smittas överförande föreligger, skall veterinär tillika, där Konungen så föreskrivit, förklara sistnämnda ställe spärrat samt beträffande detsamma meddela föreskrifter och vidtaga åtgärder som nyss sagts.

Har sjukdom, på grund varav ställe förklarats smittat, befunnits icke förekomma, skall förklaringen omedelbart upphävas. I annat fall skall förklaringen gälla, intill dess det spärrade stället jämlikt 4 § förklarats smittat eller misstänkt för smitta.

4 §.

1 mom. Länsstyrelse skall, då sjukdom som avses i denna lag inträffar inom länet eller då det är skäligen anledning till antagande att dylik sjukdom inom länet förefinnes, där Konungen så föreskrivit förklara ställe,

varest sjukdomen inträffat eller misstänkes förefinnas, jämte omkringliggande område i den utsträckning som prövas erforderlig smittat eller misstänkt för smitta. I samband därmed ankommer på länsstyrelsen *dels* att enligt av medicinalstyrelsen utfärdade anvisningar och föreskrifter anbefalla isolering av det smittade eller för smitta misstänkta stället eller området ävensom meddela förbud att begagna betesmark och att till smittat eller för smitta misstänkt ställe eller område införa djur, som kunna angripas av sjukdomen, eller från sådant ställe eller område utföra dylika djur eller mjölk eller andra produkter eller varor, som kunna bidra till spridande av smitta, *dels ock* att i samråd med medicinalstyrelsen utfärda de övriga bestämmelser, som finnas påkallade till förekommande och hämmande av sjukdomen.

Har ställe eller område förklarats smittat av sjukdom som avses i denna lag, må länsstyrelsen efter medicinalstyrelsens hörande förklara omkringliggande område för skyddsområde och i samband därmed förbjuda att utan medicinalstyrelsens tillstånd till området införas djur, som kunna angripas av sjukdomen, eller att utan dylikt tillstånd därifrån utföras sådana djur eller sådana delar av slaktade djur, som medföra särskild fara för spridande av smitta, eller varor, som kunna medföra dylik fara.

2 mom. Har sjukdom, varav ställe eller område förklarats smittat, upphört och smittrening, där sådan enligt givna föreskrifter skall verkställas, ägt rum, skall länsstyrelsen i enlighet med bestämmelser, som meddelas av medicinalstyrelsen, förklara området fritt från smitta, och skall, därest omkringliggande område förklarats för skyddsområde, sådan förklaring samtidigt upphöra att gälla.

Har å ställe eller inom område, som förklarats misstänkt för smitta, därvid åsyftad sjukdom befunnits icke förekomma, skall länsstyrelsen omedelbart förklara området ej längre misstänkt för smitta.

5 §.

Inträffar sjukdom som avses i denna lag, må medicinalstyrelsen, där Konungen så föreskrivit, för sjukdomens hämmande besluta, att nedslaktning eller dödande antingen av hel besättning, i vilken smitta inkommit eller misstänkes hava inkommit, eller ock av vissa sjuka eller för sjukdom misstänkta djur skall äga rum. Till förekommande av smittas spridande må medicinalstyrelsen i den utsträckning som prövas erforderlig jämväl förordna om dödande av mindre husdjur, såsom fjäderfän, kaniner, hundar och katter, oaktat de icke äro angripna av sjukdom eller därför misstänkta.

Tillika må medicinalstyrelsen, då så anses lämpligt för sjukdomens bekämpande, påbjuda att skyddsympning av djur skall verkställas.

Medicinalstyrelsen tillkommer att meddela erforderliga föreskrifter angående smittrening i anledning av sjukdom som avses i denna lag.

6 §.

Det åligger offentligt slakthus ävensom annan under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning att där så påkallas för nedslaktning enligt 5 § ställa lokal och personal till förfogande.

7 §.

Djurägare är skyldig att vid förrättning, som företages på grund av denna lag eller enligt densamma meddelade bestämmelser, ställa till förfogande för honom tillgängliga arbetskrafter och redskap, som äro nödiga för förrättningen.

Det åligger vidare djurägare att ombesörja, att djur, om vilket dödade jämlikt 3 eller 5 § förordnats, avlivas samt att kropp av sådant djur eller av djur, som dött i någon i denna lag avsedd sjukdom eller efter skyddsympning, varder på sätt medicinalstyrelsen föreskriver oskadliggjord.

Djurägare och envar annan person äro i övrigt skyldiga att ställa sig till noggrann efterrättelse vad för bekämpande av sjukdom som avses i denna lag i vederbörlig ordning föreskrives, samt tåla det intrång och underkasta sig de åtgärder, som föranledas av denna lag eller enligt densamma meddelade bestämmelser.

Underlåter någon att skyndsamt fullgöra föreskriven åtgärd, skall densamma genom länsstyrelsens försorg verkställas på den försumliges bekostnad.

8 §.

Ersättning av allmänna medel för kostnad eller förlust, som föranletts av stadgande i denna lag eller enligt densamma meddelade bestämmelser, utgår jämlikt föreskrifter, som Konungen utfärdar.

Ersättning som i första stycket sägs vare förverkad, därest den, som haft kostnaden eller lidit förlusten, vållat densamma genom bristande vård om honom tillhörigt djur eller genom överträdelse av de till skydd mot i denna lag avsedd sjukdom givna föreskrifter eller genom införande från utrikes ort av djur, som han visste eller hade anledning misstänka vara sjukt.

Anspraak på ersättning, som förut nämnts, skall vid talans förlust framställas hos vederbörande länsstyrelse senast inom tre månader från den dag anspråket uppkom, Konungen likväl obetaget att för särskilt fall härifrån medgiva undantag.

9 §.

Högsta tillsynen över åtgärder till bekämpande av sjukdom som avses i denna lag tillkommer medicinalstyrelsen.

Länsstyrelse skall vaka över att denna lag och enligt densamma meddelade bestämmelser noggrant tillämpas.

Det åligger hälsovårdsnämnd och polismyndighet att biträda vid nämnda tillsyn och övervakning ävensom att, där så påkallas, vara behjälpliga med undersökningar för utrönande av smittkälla och dylikt.

10 §.

Vad i denna lag eller enligt densamma meddelade bestämmelser stadgas angående djurägares skyldigheter skall i tillämpliga delar hava avseende jämväl å ställföreträdare för djurägaren.

11 §.

Det ankommer på Konungen att meddela de närmare föreskrifter, som finnas erforderliga för tillämpning av denna lag.

12 §.

Förseelse mot denna lag eller enligt densamma meddelade bestämmelser straffes enligt allmän strafflag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1936, från och med vilken dag förordningen den 9 december 1898 (nr 126) angående vad iakttagas bör till förekommande och hämmande av smittosamma sjukdomar bland husdjuren skall upphöra att gälla.

Genom denna lag upphävas därjämte

1) kungörelsen den 1 november 1892 (nr 90) angående desinfektion i visst fall av järnvägsvagn, som använts för transport av idisslande djur och svin,

2) kungörelsen den 3 november 1906 (nr 94) angående åtgärder mot svinpest, svinsjuka samt rödsjuka hos svin,

3) kungörelserna den 14 februari 1908 (nr 3), den 14 november 1913 (nr 260) och den 5 februari 1918 (nr 43) angående tillämpning inom Malmöhus län, Östergötlands län och Kristianstads län å sjukdomen lungrota av vissa föreskrifter i nyssnämnda förordning,

4) kungörelsen den 19 mars 1920 (nr 85) angående tillämpning å sjukdomen smittsam kastning hos häst av vissa föreskrifter i samma förordning,

5) kungörelsen den 21 november 1924 (nr 489) angående rengöring och desinfektion i vissa fall av automobil, som använts för transport av klövbärande djur,

6) kungörelsen den 3 april 1925 (nr 74) angående särskild behandling i vissa fall av klövar hos idisslande djur och svin,

7) kungörelsen den 18 juli 1928 (nr 322) angående förbud mot transport

av djur och varor av vissa slag vid utbrott av mul- och klövsjuka m. m. samt

8) kungörelsen den 20 november 1931 (nr 402) angående åtgärder mot hönskolera, hönspest och hönstufus, i vad kungörelsen avser förstnämnda två sjukdomar,

ävensom vad eljest är stadgat stridande mot denna lag; skolande dock vad som finnes föreskrivet angående behandling av smittsam husdjurs-sjukdom bland arméns hästar och övriga djurbestånd alltjämt äga tillämpning i den mån Konungen ej annorlunda förordnar.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 januari 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anför:

I årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln, punkt 74, har Kungl. Maj:t på min föredragning föreslagit riksdagen att till Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Övriga utgifter för budgetåret 1935/1936 anvisa ett förslagsanslag av 200,000 kronor. Vid föredragningen av sagda punkt förklarade jag mig hava för avsikt att senare framlägga förslag om ny epizootilag. Jag torde nu få anmäla detta ärende.

Genom beslut den 26 oktober 1928 har Kungl. Maj:t, bland annat, dels uppdragit åt medicinalstyrelsen att verkställa utredning och revision rörande bestämmelserna angående förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjur samt därtinnan till Kungl. Maj:t inkomma med förslag, dels ock bemyndigat styrelsen att tillkalla en sakkunnig person att inom styrelsen biträda med utredningen. Med stöd av detta bemyndigande samt Kungl. Maj:ts beslut den 7 december 1928, varigenom styrelsen medgivits att tillkalla ytterligare en sakkunnig person att biträda vid ifrågavarande utredning, har styrelsen tillkallat f. d. medicinalrådet G. Kjerrulf och distriktsveterinären K. I. Christenson att såsom sakkunniga inom styrelsen biträda vid den anbefallda utredningen.

Den 31 juli 1929 hava de sakkunniga till styrelsen överlämnat dels förslag till lag angående bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootilag) och dels förordning med närmare föreskrifter angående bekämpande av nämnda sjukdomar (epizootiförordning) (stat. off. utr. 1929: 18). Sedan medicinalstyrelsen inhämtat yttranden över de sakkunnigas förslag från veterinärhögskolans lärarkollegium, föreståndaren för statens veterinärbakteriologiska anstalt och styrelsen för svenska veterinärläkarföreningen samt hållit överläggningar i frågan med rikets samtliga länsveterinärer och förste stadsveterinären i Stockholm, har

medicinalstyrelsen den 30 augusti 1930 avgivit förslag i ämnet (stat. off. utr. 1930: 22), innefattande en överarbetning av de sakkunnigas förslag.

Över de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag hava därefter yttranden avgivits av statskontoret, kommerskollegium, lantbruksstyrelsen, järnvägsstyrelsen, arméförvaltningen, stuteriöverstyrelsen, försäkringsinspektionen, styrelsen för veterinärhögskolan, överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser samt Sveriges allmänna lantbrukssällskap, svenska veterinärläkarföreningen, föreningen Sveriges privatpraktiserande veterinärer, Sveriges allmänna fjäderfäavelsförening, svenska järnvägsföreningen, skandinaviska kreatursförsäkringsbolaget och försäkringsbolaget för smittsamma husdjurssjukdomar, ömsesidigt. Vid lantbruksstyrelsens yttrande hava fogats utlåtanden från samtliga hushållningssällskaps förvaltningsutskott samt statskonsulenten i boskapsskötsel. Styrelsen för veterinärhögskolan har vid sitt yttrande fogat utlåtande från högskolans lärarkollegium. Vid länsstyrelsernas yttranden hava fogats utlåtanden från samtliga länsveterinärer samt ett flertal andra tjänsteveterinärer ävensom ett stort antal hälsovårds- och kommunalnämnder. Kommerskollegium har bifogat utlåtande från åtskilliga sjöfartsföreningar.

Frågan om införande av nya bestämmelser beträffande en av de svårare husdjurssjukdomarna, nämligen mul- och klövsjukan, har redan tidigare varit föremål för utredning av för ändamålet särskilt tillkallade sakkunniga, vilka den 30 november 1925 avgivit betänkande med förslag i ämnet (stat. off. utr. 1925: 38). Betänkandet har hittills icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Från olika håll hava vidare vid skilda tillfällen gjorts framställningar om nya bestämmelser på området.

Jag torde till en början få lämna en kortfattad redogörelse för nu *gällande bestämmelser angående bekämpandet av de smittsamma husdjurssjukdomarna*. Den viktigaste författningen i ämnet är förordningen den 9 december 1898 (nr 126) angående vad iakttagas bör till förekommande och hämmande av smittosamma sjukdomar bland husdjuren. Sedermera har denna kompletterats genom av Kungl. Maj:t utfärdade kungörelser samt av medicinalstyrelsen meddelade föreskrifter.

I 1898 års förordning upptagas följande sjukdomar, nämligen boskapspest, elakartad lungsjuka, rots eller springorm hos djur av hästsläktet, kopper hos får, smittsam mul- och klövsjuka hos idisslande djur och svin, skabb hos får och djur hörande till hästsläktet, elakartad klövsjuka hos får och getter, mjältbrand hos husdjur (härunder inbegripet mjältbrands-*emphysem*) samt vattuskräck hos hund och andra husdjur. Genom kungörelsen den 3 november 1906 (nr 94) angående åtgärder mot svinpest, svinsjuka samt rödsjuka hos svin är bekämpandet av nämnda sjukdomar särskilt reglerat. Ytterligare har bekämpandet av hönskolera, hönspäst och hönstufus (vit diarré hos kyckling) reglerats genom kungörelsen den

20 november 1931 (nr 402) angående åtgärder mot dessa sjukdomar. Angående bekämpandet av tuberkulos hos nötkreatur är förordnat dels genom kungörelsen den 20 december 1912 (nr 376) angående villkoren för erhållande av understöd vid bemödanden till förekommande och hämmande av tuberkulos inom mindre ladugårdsbesättningar, dels ock genom tre kungörelser av den 30 juni 1934, nämligen nr 402, om vissa åtgärder mot tuberkulos hos nötkreatur, nr 403 om åtgärder mot tuberkulos i juvret och könsorganen hos nötkreatur samt nr 436 om införsel av nötkreatur till de sex nordligaste länen och Gotlands län. Genom tre kungörelser den 14 februari 1908 (nr 3), den 14 november 1913 (nr 260) och den 5 februari 1918 (nr 43) hava vissa föreskrifter i 1898 års förordning förklarats skola gälla i Malmöhus, Östergötlands och Kristianstads län beträffande sjukdomen lungröta. Vidare hava vissa föreskrifter i 1898 års förordning gjorts tillämpliga dels å sjukdomen smittsam kastning hos häst genom kungörelsen den 19 mars 1920 (nr 85) och dels inom Norrbottens län å sjukdomen smittsam blodbrist hos häst genom kungörelsen den 23 februari 1934 (nr 40).

Ytterligare bestämmelser till förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar hava meddelats genom kungörelserna den 1 november 1892 (nr 90) angående desinfektion i visst fall av järnvägsvagn, som använts för transport av idisslande djur och svin, den 21 november 1924 (nr 489) angående rengöring och desinfektion i vissa fall av automobil, som använts för transport av klövbärande djur, den 3 april 1925 (nr 74) angående särskild behandling i vissa fall av klövar hos idisslande djur och svin och den 18 juli 1928 (nr 322) angående förbud mot transport av djur och varor av vissa slag vid utbrott av mul- och klövsjuka m. m.

Enligt nämnda författningar åligger närmaste tillsynen över meddelade föreskrifters iakttagande vederbörande hälsovårds- eller kommunalnämnd, som jämväl äger, där nödiga föreskrifter saknas, själv förordna om lämpliga åtgärder till skydd mot utbruten sjukdom eller till förekommande därav. Polismyndighet i stad och kronobetjäningen på landet skola därvid lämna erforderlig handräckning. Länsstyrelsen skall hava överinseende över föreskrifternas efterlevnad. Det åligger vidare länsstyrelsen, när sjukdom, som förut nämnts, är gängse inom länet eller å angränsande orter, vissa allmänna uppgifter med avseende å åtgärder till hindrande av smittas spridning genom person- och djursamfärdsel, såsom att draga försorg om utsättande av annan tid eller ort för marknad, torgdag, ting eller annan dylik sammankomst, samt i samråd med vederbörande järnvägsförvaltning, anordna särskilda försiktighetsmått vid djurs forslande å järnväg. I vissa fall såsom då mul- och klövsjuka utbryter eller svinpest eller svinsjuka vinner större utbredning kunna vittgående transportinskränkningar föreskrivas.

Utbryter sjukdom, som är eller misstänkes vara någon av de sjukdomar, som här avses, åligger det djurägaren eller hans ställföreträdare

att ofördröjligen och senast inom 24 timmar därom underrätta ordföranden i vederbörande hälsovårds- eller kommunalnämnd. Denne har att inhämta upplysningar om sjukdomen samt efter införskaffandet av sådana meddela sig med länsstyrelsen. Det tillkommer i regel länsstyrelsen att förordna om veterinärundersökning. Bekräftas vid denna, att sjukdomen är någon av de i 1898 eller 1906 års författningar omnämnda, skall styrelsen förklara stället, där sjukdomsfallet inträffat, smittat. Är fråga om svinpest eller svinsjuka och ger undersökningen icke bestämt resultat, har länsstyrelsen enligt 1906 års kungörelse att förklara stället misstänkt för smitta. Likadeles må länsstyrelsen vid förekomst av eller misstanke om hönskolera eller hönspest jämlikt 1931 års kungörelse förklara stället smittat, respektive misstänkt för smitta. Vid misstanke om eller utbrott av hönstufus ankommer det på medicinalstyrelsen att utfärda sådana förklaringar, som nyss nämnts. Sedan smittsam husdjursjukdom konstaterats, ankommer det i allmänhet närmast på länsstyrelsen att besluta om vidare åtgärder. I vissa hänseenden lämnas dock jämväl föreskrifter direkt i författningarna såsom om sjuka och för sjukdom misstänkta djurs avskiljande från friska, om förbud att utsläppa sjuka eller för sjukdom misstänkta djur å bete, om förbud att utan tillstånd flytta sådana djur från gården, om försiktighetsmått vid smittfarlig beröring, om förbud att använda mjölk, om skyldighet för ägare att anmäla inträffat dödsfall bland husdjur, om nedgravning av djur, som dött i sjukdom, som här avses, eller dödats till förhindrande av smittas spridande, ävensom om smittrening.

Djur, som angripits eller misstänkes vara angripet av någon av här ifrågavarande sjukdomar, må i viss utsträckning dödas för verkställande av undersökning. Även för sjukdoms bekämpande kan såsom antytts dödande få äga rum. Dödandet för sistangivna ändamål är enligt författningarna dels obligatoriskt och dels fakultativt. Obligatoriskt är dödande sålunda föreskrivet beträffande alla djur, som angripits av boskapspest, elakartad lungsjuka, rots eller springorm, smittsam blodbrist eller vattuskräck samt beträffande för smitta mottagliga djur, som inom viss tid före sjukdomens utbrott varit i beröring med djur, som insjuknat i boskapspest eller elakartad lungsjuka, ävensom av hund, katt eller svin, som bitits av djur, som angripits av vattuskräck. Undantag kan dock förekomma vid elakartad lungsjuka. Fakultativt är dödande stadgat beträffande djur, som misstänkes lida av rots eller smittsam blodbrist, nämligen under förutsättning att medicinalstyrelsen efter utgången av viss prövningstid finner skäl förordna därom eller ägaren medger det. Vidare skola dödas djur, som misstänkes vara angripet av vattuskräck, ävensom, efter medicinalstyrelsens förordnande, svinbesättning å ställe, som förklarats smittat eller misstänkt för smitta av svinpest eller svinsjuka. Djur, som misstänkes vara angripet av vattuskräck, skall dock under vissa förutsättningar hållas vid liv

någon tid för observation. Fjäderfäbesättning, som angripits av hönstyfus, må ock enligt medicinalstyrelsens bestämmande dödas. Genom beslut den 4 november och den 22 december 1892 samt den 14 oktober 1911 har Kungl. Maj:t lämnat medicinalstyrelsen bemyndigande att förordna om nedslaktning även vid mul- och klövsjukeepizootier.

Ersättning av allmänna medel för djur, som dödats till följd av förut upptagna bestämmelser, utgår enligt följande grunder. Ersättning med fulla värdet lämnas i följande tre fall, nämligen om djuret dödats på grund av föreskrifterna om bekämpandet av boskapspest eller mul- och klövsjuka, om det dödats på grund av föreskrifterna om bekämpandet av elakartad lungsjuka och det vid obduktion befinnes angripet av sådan sjukdom, samt om det dödats såsom angripet av rots eller smittsam blodbrist eller, efter medicinalstyrelsens förordnande, såsom misstänkt för någon av sistnämnda sjukdomar men vid obduktion utrönes, att djuret icke lidit av sjukdomen. Ersättning utgår med halva värdet, om vid obduktion av djur, som dödats för rots eller smittsam blodbrist, djuret befinnes angripet av sjukdomen, eller om djuret dödats efter tillåtelse av ägaren. Om djur dödats såsom misstänkt för att vara angripet av elakartad lungsjuka men misstanken vid obduktion visat sig oriktig eller om djur dödats efter medicinalstyrelsens förordnande vid utbrott av svinpest eller svinsjuka eller hönstyfus, utgår ersättning med vad som återstår av värderingssumman efter avdrag av värdet av de delar av djuret, vilka veterinären förklarar kunna användas till nytta. Djur, som dödats för undersökning, ersättes helt om det vid obduktionen befinnes behäftat med boskapspest eller elakartad lungsjuka men eljest med vad av värderingssumman återstår efter avdrag av värdet av delar, som ägaren får tillgodogöra sig.

Ersättning utgår icke om djurägaren genom bristande vård om djuret eller eljest genom överträdelse av givna föreskrifter eller genom införande från utrikes ort av djur, som han visste eller hade anledning misstänka vara sjukt, vållat, att djuret måst nedslaktas, och ej heller om djuret dödats till följd av föreskrifterna i kungörelsen de 9 december 1898 (nr 127) angående vad iakttagas bör till förekommande av smittsamma husdjurssjukdomars införande i riket. För djur, som dött i smittsam husdjurssjukdom, utgår icke någon ersättning.

Kostnaderna för desinfektionsmedel med undantag av osläckt eller nyligen släckt kalk skola gäldas av statsverket. Djurägaren är däremot skyldig att på egen bekostnad utföra av veterinär föreskrivna reningsåtgärder. Kostnaderna för värdering av nedslaktade djur, för veterinärs tjänsteresor samt för konstaterande av sjukdom genom undersökning å statens veterinärbakteriologiska anstalt skola utgå av statsmedel. Vid mul- och klövsjukeepizooti har dessutom i vissa fall ersättning av statsmedel medgivits för förlust på grund av förbud att använda betesmark och att utföra mjölk från smittat eller för smitta misstänkt ställe,

varjämte vid sådan epizooti jämväl gäldats kostnaderna för områdes avspärrning samt för dödande och nedgrävning av djur. Vid dylik epizooti hava ock samtliga smittrenningsåtgärder bekostats av statsmedel.

Såväl de sakkunniga som medicinalstyrelsen hava i sina förslag till stadganden i ämnet utgått från att huvuddragen av de bestämmelser, som skola tillämpas vid bekämpandet av de smittsamma husdjursjukdomarna, böra intagas i en av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt stiftad lag. Detta har ansetts lämpligt med hänsyn till att de åtgärder, som måste vidtagas — i synnerhet vid mera utbredda epizootier — med nödvändighet avsevärt ingripa i den enskildes ekonomiska intressen samt i hans handlingsfrihet och yrkesutövning. Bestämmelser, som icke direkt äro att hänföra till grundlinjerna för bekämpandet men likväl äro av sådan natur, att de hava väsentlig betydelse för detta, hava föreslagits böra upptagas i en av Kungl. Maj:t utfärdad kungörelse. Detaljbestämmelser hava ansetts böra meddelas av medicinalstyrelsen och länsstyrelserna.

De sakkunniga och medicinalstyrelsen hava upptagit ett högst betydande antal sjukdomar utöver dem, vilkas bekämpande för närvarande är genom författning reglerat. De sakkunniga hava indelat de sjukdomar, som skulle omfattas av epizootilagen, i två avdelningar. Under den ena avdelningen, avdelning I, hava sammanförts sjukdomar, mot vilka vissa mer eller mindre omfattande åtgärder direkt föreskrivits i kungörelseförslaget. Under den andra avdelningen, avdelning II, hava upptagits sjukdomar, beträffande vilkas bekämpande i kungörelseförslaget endast stadgats, att djurägaren skall vara skyldig anmäla fall av sjukdom till undersökning av veterinär samt i avvaktan därpå hava sjukt djur avskilt från friska djur, som kunna angripas av sjukdomen i fråga. Övriga föreskrifter och åtgärder mot dessa sjukdomar hava helt överlåtits till veterinären att för varje särskilt fall angiva. Vid farsotartat uppträdande av sjukdom under avdelning II skall dock avgörandet angående vilka åtgärder, som böra vidtagas, hänskjutas till medicinalstyrelsen.

De under avdelning I upptagna sjukdomarna hava i de sakkunnigas förslag indelats i fyra grupper, A—D, allt efter strängheten av de bestämmelser, som föreslagits för deras bekämpande. Under grupp A hava upptagits följande sjukdomar, nämligen

1. mul- och klövsjuka hos klövbärande djur,
2. boskapspest hos idisslande djur,
3. elakartad lungsjuka hos nötkreatur,
4. svinpest,
5. rots hos häst,
6. smittsam blodbrist hos häst,

7. vattuskräck hos hund,
8. koppor hos får,
9. mjältbrand,
10. skabb hos får och häst samt
11. hönspest, hönskolera (fågelseptikämi) och hönstyfus, (bacillär vit diarré hos kyckling).

Under denna grupp hava sålunda sammanförts de viktigaste av de sjukdomar, som angivas i nu gällande epizootiförfattningar. Under de övriga grupperna hava upptagits följande sjukdomar, nämligen under g r u p p B:

12. frasbrand hos idisslande djur,
13. smittsam kastning hos nötkreatur,
14. smittsam kastning hos häst samt
15. akut svinsjuka;

under g r u p p C:

16. rödsjuka hos svin,
17. lungröta hos häst samt
18. kvarka hos häst;

under g r u p p D:

19. smittsam juverinflammation hos nötkreatur,
20. trikinsjukdom hos svin samt
21. tuberkulos hos nötkreatur, svin och hund.

Under avdelning II hava hänförts fyra sjukdomar, nämligen

22. paratuberkulos hos nötkreatur,
23. elakartad katarralfeber hos nötkreatur,
24. sommarsjuka hos nötkreatur samt
25. rensjuka och klövröta hos ren.

Tillika har föreslagits, att därest annan husdjurssjukdom visade sig så elakartad och smittsam, att den i dessa avseenden ansåges jämförlig med de särskilt uppräknade sjukdomarna, Kungl. Maj:t skulle, efter framställning av medicinalstyrelsen eller länsstyrelse, besluta, huruvida och i vilken utsträckning i epizotilagen givna eller enligt densamma meddelade föreskrifter skulle tillämpas å sjukdomen.

Med avseende å gemensamma åtgärder beträffande sjukdomar tillhörande samma grupp hava de sakkunniga föreslagit följande. Vid utbrott av sjukdom inom grupperna A och B skall djurägaren göra anmälan om sjukdomsfall hos tjänsteveterinär eller, därest denne ej genast kan anträffas, hos annan närmast boende veterinär eller ock hos länsstyrelsen. Efter prövning av sådan anmälan skall veterinären vid misstanke om sjukdom hörande till nyssnämnda grupper i allmänhet hos länsstyrelsen hemställa om förordnande att till stället företaga tjänsteresa för undersökning. Vid vissa av de under grupp A upptagna mera svårartade sjukdomarna har emellertid skärpning samt vidkommande vissa under grupp B upptagna lindrigare sjukdomar mildring i det anförda förfaringssättet ansetts påkallad. Efter att hava verkställt

undersökning skall veterinär insända rapport därom till länsstyrelsen. Denna tillkommer därefter vid misstanke om sjukdom tillhörande grupp A i regel att förklara stället, där sjukdomen inträffat, smittat, respektive misstänkt för smitta. Vid misstanke om sjukdom tillhörande grupp B skall misstänktförklaring i allmänhet icke utfärdas och smittförklaring utfärdas endast vid upprepade sjukdomsfall. Vid konstaterande av sjukdom tillhörande grupp C och D skall anmälan ej göras till länsstyrelsen utan endast till länsveterinären. Beträffande sjukdom tillhörande grupp C skall länsveterinären endast för den händelse sjukdomen hotar att antaga farsots karaktär därom göra anmälan till länsstyrelsen, som i så fall äger förklara stället smittat. Vid sjukdom hänförlig till grupp D skall anmälan göras till lokal hälsovårdsmyndighet.

Ur de sakkunnigas motivering för de olika sjukdomarnas upptagande i lagförslaget och deras placering inom de olika grupperna må återgivas följande. Beträffande upptagandet i förslaget av smittsam blodbrist hos häst hava de sakkunniga anfört, att denna sjukdom vore synnerligen förlustbringande och under senare år visat starka tendenser att utbreda sig, särskilt i norra delarna av landet. Det har därför synts de sakkunniga erforderligt, att kraftiga åtgärder vidtoges från det allmännas sida mot sjukdomen. De sakkunniga framhålla, att i Finland, Danmark och Norge sjukdomen sedan flera år tillbaka varit föremål för statliga åtgärder.

Såsom motiv för upptagande av sjukdomen smittsam kastning hos nötkreatur har anförts, att antalet av sjukdomen årligen smittade besättningar varit i ständigt stigande. Genom sjukdomen tillskyndas djurägarna enligt vad de sakkunniga uttalat betydande förluster, och mjölken från av sjukdomen angripet djur kan hos människor giva upphov till sjukdomen undulantfeber. Från ett flertal myndigheter och sammanslutningar ävensom enskilda jordbrukare hava ock, framhålla de sakkunniga, vid skilda tillfällen gjorts framställningar om vidtagande av statliga åtgärder mot sjukdomen.

Sjukdomen fräsbrand har av de sakkunniga förts till grupp B, enär vunna erfarenheter vid sjukdomens bekämpande givit vid handen, att nu gällande bestämmelser vore onödigt stränga.

Sjukdomen svinsjuka hava de sakkunniga med hänsyn till de senaste årens erfarenheter rörande denna sjukdoms orsaker och smittförhållanden ansett böra upptagas bland sjukdomar, som bliva föremål för lindrigare åtgärder.

Rödsjuka hos svin hava de sakkunniga ansett kunna behandlas enligt betydligt mildare bestämmelser än de nu gällande, då mot sjukdomen funnes ett osvikligt serum. Sjukdomen har av de sakkunniga av denna anledning placerats i grupp C.

Beträffande sjukdomarna lungröta och kvarka hos häst hava de sakkunniga framhållit, att framställningar om statliga åtgärder

mot dessa sjukdomar gjorts år 1921 av hushållningssällskapens ombud. Mot sjukdomarna finnas emellertid, enligt vad de sakkunniga anfört, numera verksamma medel. Sjukdomarna hava därför ansetts böra jämfästas med rödsjuka hos svin.

Såsom anledning till att elakartad klövsjuka hos får och getter uteslutits ur förslaget hava de sakkunniga uppgivit, att enligt ett av lärarkollegiet vid veterinärhögskolan avgivet yttrande det med denna sjukdom åsyftade tillståndet sannolikt icke utgjorde en självständig sjukdom; i akut förlöpande fall torde det handla om mul- och klövsjuka och i kroniska fall vore det fråga om nekrobacillos, mot vilken sjukdom inga särskilda åtgärder syntes behövlige.

Medicinalstyrelsen har i sitt förslag i flera avseenden avvikit från vad de sakkunniga föreslagit. Sålunda hava frasbrand, akut svinsjuka och samtliga sjukdomar under grupp C och D med undantag av tuberkulos flyttats ned under avdelning II. Anledningen härtill har varit den, att de under avdelning I avsedda åtgärderna ej ansetts erforderliga för dessa sjukdomar. Grupperna C och D hava helt utgått, i det den återstående sjukdomen under grupp D, tuberkulos, hänförts till grupp B. I sitt förslag har medicinalstyrelsen icke alls upptagit sjukdomen elakartad kattarralfeber, då några bestämmelser för denna sjukdom icke ansetts behövlige.

Beträffande *ersättningsfrågorna* innehålla de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag i huvudsak följande. I likhet med vad nu gäller skola enligt förslagen de smittsamma husdjurssjukdomarna i viss utsträckning bekämpas genom nedslaktande av djur. Med avseende å ersättning till djurägare för djur som på grund av dessa bestämmelser avlivats hava de *sakkunniga* föreslagit, att, i den mån försäkring icke kan ske mot förluster, som tillskyndas djurägare på grund av i lagen avsedd sjukdom, djurägaren i regel skall vara berättigad till ersättning av statsmedel för sådana djur med undantag för hund och katt. Ersättning har även föreslagits under enahanda förutsättning skola utgå för djur, som dör till följd av skyddsymponing, verkställd efter förordnande av medicinalstyrelsen. Förlust, som förorsakats genom av vederbörlig myndighet i anledning av utbrott av kreaturssjukdom meddelat förbud att använda betesmark eller att från smittat eller för smitta misstänkt område utföra smör, grädde, mjölk, kärnmjölk eller vassla, har ock ansetts böra ersättas i den mån försäkring icke kunnat ske mot förlusten. Ersättning för djur skall beräknas efter det värde djuret skulle hava haft, om sjukdom ej inträffat. Kan enligt veterinärens medgivande nedslaktat djur eller del därav användas till nytta och ställes sådan vara till djurägarens förfogande, skall avdrag göras därför från ersättningssumman. För förlust, som uppkommit till följd av betesförbud, skall full ersättning utgå. Ersättnin-

gen för förlust på grund av utförsel förbud för mjölk m. m. skall utgå efter av Kungl. Maj:t bestämda grunder.

Genom upptagande i förslaget av bestämmelsen, att ersättning skall utgå endast i den mån försäkring icke kan ske mot förlust, som tillskyndas djurägare på grund av i lagen avsedd sjukdom, hava de sakkunniga tagit sikte på möjligheten, att den för närvarande frivilliga statsunderstödda försäkringsverksamheten mot smittsamma kreaturssjukdomar skulle bliva obligatorisk. Den frivilliga statsunderstödda försäkringsverksamheten mot nämnda sjukdomar tillkom år 1926 i samband med de svåra mul- och klövsjukeepizootierna åren 1924—1925. Verksamheten är reglerad genom kungörelsen den 26 juli 1926 (nr 389) om allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjursjukdomar med däri enligt kungörelsen den 3 juni 1932 (nr 164) vidtagna ändringar. Enligt ifrågavarande kungörelse kan genom försäkring täckas förlust av djur till följd av följande sjukdomar, nämligen mul- och klövsjuka, boskapspest, elakartad lungsjuka, mjältbrand samt svinpest ävensom följsjukdom av mul- och klövsjuka. Försäkringen skall jämväl avse att täcka förlust, som tillskyndas försäkringstagare genom för bekämpande av smittsam husdjursjukdom — oavsett vilken — meddelat förbud mot utförsel eller leverans av mjölk ävensom därigenom att betesmark för bekämpande av nyss uppräknade sjukdomar genom myndighets beslut avlysts utom för det fall att avlysningen föranletts av nedgrävning av kadaver. Slutligen skall försäkringen avse kostnad för föreskrivna eller eljest nödvändiga desinfektionsåtgärder vid de uppräknade sjukdomarna. Ersättning för djur skall beräknas efter det värde, som djuret skulle haft vid tidpunkten för dess död eller nedslaktande, därest sjukdomen icke inträffat, dock högst till den å djuret belöpande försäkringssumman. Ersättningsbeloppet skall minskas med värdet av de delar av djuret, som enligt veterinärs föreskrift kunna användas till nytta. För mjölkförlust skall utgå ersättning för den tid, varunder mjölken ej fått fritt disponeras. Ersättningen utgår med skillnaden mellan värdet, beräknat efter i orten gängse pris, av den producerade mjölken och det värde, som kunnat eller skäligen bort kunna utvinnas ur densamma. Ersättning för betesförlust skall utgå med fulla värdet. Beträffande ersättning i samtliga nu omförmälda hänseenden gäller, att, därest ersättning därför i annan ordning lämnas av allmänna medel, ersättningen genom försäkringen skall minskas med motsvarande belopp. Ersättning för desinfektionskostnader utgår med $\frac{3}{4}$ av den kostnad för ändamålet, som åvilar försäkringstagaren.

De sakkunniga hava i motiveringen till sitt förslag framhållit, att en omläggning av grunderna för ersättningen på sätt de sakkunniga föreslagit icke för närvarande helt läte sig genomföra, då de statsunderstödda försäkringsbolagens reservfonder icke ännu uppnått sådan storlek, att de

kunde täcka de ersättningsanspråk, som kunde uppkomma vid en farsot. På denna grund hava de sakkunniga ansett, att statsverket vid användandet av nedslaktningsmetoden för bekämpandet av de smittsamma husdjurssjukdomarna borde under erforderlig övergångstid liksom hittills till fulla värdet ersätta de nedslaktade djuren.

Beträffande kostnaderna för smittreningsåtgärder hava de sakkunniga förordat, att dylika kostnader skola bäras av djurägarna. De sakkunniga hava uttalat, att de till en början övervägt att bibehålla den nu gällande bestämmelsen i ämnet att staten skall ersätta djurägaren kostnaderna för samtliga desinfektionsmedel med undantag av osläckt eller nyligen släckt kalk. Emellertid hava de sakkunniga, med hänsyn till att möjlighet finnes att hos de statsunderstödda försäkringsbolagen erhålla försäkring mot förevarande kostnader i de fall, då dessa kunna tänkas uppgå till några mera betydande belopp, ansett sig böra fastslå principen, att kostnaderna för smittreningsåtgärder skola helt gäldas av djurägarna.

I övrigt innebär de sakkunnigas förslag i ersättningsfrågan huvudsakligen följande. Djurägaren skall vara berättigad till ersättning för arbetskraft, som av honom i annat fall än för verkställande av smittrening tillhandahållits för handräckning vid åtgärd, som företages för bekämpande av här avsedda sjukdomar, i den mån för ändamålet måst anställas särskilda arbetare eller arbetet utförts på övertid eller sön- och helgdagar. Med hänsyn till nyssberörda förslag, att djurägaren skall gälda samtliga kostnader för desinfektion, har undantag gjorts från rätten till ersättning vid tillhandahållande av arbetskraft för smittreningsåtgärd. Ersättning skall utgå efter den arbetslön, som i orten i allmänhet tillkommer sådan arbetare, varom fråga är, dock högst med belopp, som vederbörande nödgats utgiva i nu ifrågavarande hänseende. Av statsmedel skola enligt förslaget vidare gäldas kostnaderna för områdes avspärrning och för vakthållning samt för konstaterande av sjukdom, som avses i lagen, genom undersökning å veterinärbakteriologisk anstalt ävensom för därav förorsakade fraktavgifter. Ytterligare skola av statsmedel utgå kostnaderna för värdering av djur, som skola avlivas eller som dött till följd av skyddsymponing, och av förlust, som uppstått på grund av betesförbud eller förbud att utföra mjölk, ävensom kostnaderna för veterinärs tjänsteförrättningar. Därest nedslaktning av djur sker å offentligt slakthus eller under offentlig kontroll ställd slakteriinnrättning, skola jämväl kostnaderna därför gäldas av statsmedel. Kungl. Maj:t har lämnats möjlighet att utan hinder av stadgandena i lagen vid utbrott av där avsedd sjukdom föreskriva, att ersättning för nedslaktade djur samt kostnaderna för dödande, nedgrävning eller förbränning av djur, för förstörande av föremål vid smittrening ävensom för smittreningsåtgärder helt eller delvis skola gäldas av statsmedel. Vidare har Kungl. Maj:t tillagts befogenhet att, därest i annat fall än vid betes-

förbud påbjudes avspärrning av visst område eller annan dylik åtgärd och någon därigenom vållas väsentligt intrång i näring eller avsevärd minskning i arbetsförtjänst, medgiva ersättning av allmänna medel, då särskilt ömmande omständigheter äro för handen. Tillika skall det enligt förslaget ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma huruvida och i vilken mån ersättning må utgå av statsverket för serum, vaccin, eller andra preparat, som föreskrivits skola användas för konstaterande, förebyggande eller behandling av sjukdom, som avses i lagen.

Medicinalstyrelsen har i huvudsak anslutit sig till de sakkunnigas förslag beträffande ersättningsfrågans lösning. Styrelsen har emellertid framhållit, bland annat, att detta icke kunde ske genom försäkring på frivillighetens väg. Erfarenheten hade nämligen visat, att anslutningen till den frivilliga kreatursförsäkringen varit relativt livlig under tider, då någon epizooti haft större utbredning, medan förhållandet varit det motsatta under mera epizootifria perioder. Ersättningsfrågan kunde enligt styrelsens mening lösas endast genom lagstadgad obligatorisk kreatursförsäkring eller ock genom bestämmelser om ersättning av statsmedel vid nedslaktning utan något förbehåll. I frågans nuvarande läge ansåge sig styrelsen icke kunna fatta ståndpunkt till vilken av nämnda lösningar, som vore att föredraga. Med hänsyn till att förslaget lämnade Kungl. Maj:t rätt att vid utbrott av viss sjukdom oinskränkt medgiva ersättning av statsmedel hade styrelsen emellertid icke velat yrka någon ändring i förslaget.

Vad beträffar ersättning för förlust på grund av betesförbud har medicinalstyrelsen anført, att styrelsen vid överläggningar härom ifrågasatt att av statsfinansiella skäl förorda undantag från den föreslagna rätten till ersättning vid avlysande av s. k. naturliga beten, såsom skogsmarker och dylikt, varå inga kostnader nedlagts av ägaren. Med hänsyn till de ur veterinärhygieniska synpunkter betänkliga följder, såsom underlåtenhet att anmäla sjukdomsfall m. m., som ett dylikt undantagande kunde medföra, hade styrelsen emellertid, ehuru med tvekan, avstått från att föreslå den antydda inskränkningen.

I fråga om gäldandet av kostnaderna för smittreningsåtgärder har medicinalstyrelsen emellertid förordat en ändring i de sakkunnigas förslag. Styrelsen har ansett, att ersättning för dylika åtgärder borde gäldas efter samma grunder som ersättning för nedslaktade djur eller således utgå av allmänna medel, i den mån försäkring mot kostnaderna i fråga icke kan erhållas. Djurägaren bör dock enligt styrelsens förslag vara skyldig att utan ersättning ställa till förfogande på gården tillgänglig arbetskraft samt tillhandahålla på gården befintliga redskap, som kunna vara nödvändiga för förrättningen.

Medicinalstyrelsen har vidare föreslagit, att vid nedslaktning å offentligt slakthus eller under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning kostnaderna skola gäldas av all-

männa medel icke blott såsom de sakkunniga föreslagit för själva nedslaktningen utan även för djurens transporterande till anstalten. Slutligen har styrelsen ansett, att ersättning för väsentligt intrång vid avspärrning eller annan dylik åtgärd skall kunna utgå av allmänna medel även om särskilt ömmande omständigheter icke äro för handen.

Yttrandena över förslagen till epizootilag hava i allmänhet gått i huvudsakligen tillstyrkande riktning. De hörda myndigheterna och enskilda korporationerna hava emellertid därvid i stor utsträckning anslutit sig till de av medicinalstyrelsen föreslagna ändringarna i de sakkunnigas förslag. Större meningsskiljaktigheter hava endast gjort sig gällande beträffande frågan om vilka sjukdomar, som böra omfattas av den ifrågasatta epizootilagen, samt med avseende å spörsmålet om ersättning för kostnader och skada till följd av enligt lagen vidtagna åtgärder. Krav på fullständig omarbetning av förslagen hava framställts av lantbruksstyrelsen samt tre hushållningssällskap ävensom föreningen Sveriges privatpraktiserande veterinärer samt några hälsovårdsnämnder. Från ett flertal håll har starkt framhållits önskvärdheten av att den ifrågasatta lagstiftningen komme till stånd. Sålunda har länsstyrelsen i Kristianstads län uttalat, att 1898 och 1906 års författningar vore både ofullständiga och otidsenliga och att en ny lagstiftning till följd därav vore av behovet påkallad. Länsstyrelsen i Hallands län har, under framhållande av svårigheterna för såväl myndigheterna som allmänheten att bemästra den mångfald av bestämmelser, som under tidernas lopp utfärdats såsom ändringar i eller tillägg till 1898 års förordning, funnit behovet av nya författningar på ifrågavarande område vara uppenbart. Länsstyrelsen i Örebro län har framhållit, att saknaden av en lag, varigenom det allmännas rätt till ingripande ifråga om de smittsamma husdjurssjukdomarna samt de enskilda djurägarnas däremot svarande rättigheter och skyldigheter med bindande verkan reglerades, under senare tid gjort sig alltmer kännbar. På grund härav och då det jämväl länge varit ett önskemål att erhålla nya och enhetliga bestämmelser med avseende å bekämpandet av ifrågavarande sjukdomar har denna länsstyrelse uttalat sin tillfredsställelse med att ett förslag i ämnet framkommit. Jämväl Sveriges allmänna lantbrukssällskap har funnit en förbättrad lagstiftning på förevarande område nödvändig. Liknande uttalanden hava gjorts av åtskilliga hushållningssällskaps förvaltningsutskott.

Från flera håll hava framförts betänkligheter mot att i epizootilagen fastställa en gruppindelning beträffande de sjukdomar, som skola omfattas av lagen. Veterinärhögskolans styrelse och lärarkollegium hava ifrågasatt, huruvida det ej kunde vara tillräckligt, att i lagen angåves en gruppindelning med utgångspunkt från de allmänna åtgärder, som för bekämpandet av de till respektive grupper hörande sjukdomarna skulle vidtagas, men att avgörandet rörande fördelningen av sjukdomarna på de

skilda grupperna överlämnades åt Kungl. Maj:t. En dylik anordning skulle i hög grad underlätta erforderliga omflyttningar. Veterinärvetenskapen befunde sig i raskt framåtskridande och nya uppfattningar rörande de smittsamma sjukdomarna och metoderna för deras bekämpande kunde framkomma, som gjorde, att ett mildare eller ett strängare förfaringssätt beträffande vissa av dem bleve önskvärt. Liknande synpunkter hava framhållits av Sveriges allmänna lantbrukssällskap samt svenska veterinärläkarföreningen.

Vad angår *de sjukdomar, som böra omfattas av den ifrågavarande lagstiftningen*, har i huvudsak anförts följande. Lantbruksstyrelsen har ifrågasatt lämpligheten av att epizootilagen upptog till behandling sådana sjukdomar som smittsam kastning hos nötkreatur, smittsam juverinflammation, tuberkulos, kvarka, sommarsjuka och hönstyfus. Dessa sjukdomar vore nämligen så allmänt utbredda, att lagens tillämpning på dem enligt styrelsens mening komme att lägga en fullständig tvångströja på stora delar av landets djurägare. Visserligen förutsatte lagförslaget viss differentiering mellan de i detsamma upptagna sjukdomarna, och nyssnämnda sjukdomar hänfördes till sådana, ifråga om vilka smittförklaring endast i vissa fall skulle förekomma, eller ock till sådana, där lagens bestämmelser endast skulle tillämpas, då särskilda förhållanden föranledde därtill. Men även om lagens strängaste former icke allmänt komme att tillämpas på ifrågavarande sjukdomar, innebure likväl lagens föreskrifter ett hot, som måste för djurägaren kännas synnerligen tryckande. Med säkerhet skulle detta förhållande leda till att sjukdomarna icke, på sätt i förslaget föreskrivits, anmäldes, med påföljd att de komme att vinna en än större utbredning än de för närvarande hade.

Jönköpings läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har anført, att det ej vore lämpligt att i en ny epizootilag upptaga och stadga anmälningsplikt beträffande sjukdomar, å vilka det ej på vetenskapens nuvarande ståndpunkt ansåges nödvändigt att utan vidare tillämpa lagens föreskrifter. Ett sådant förfaringssätt komplicerade lagen och påsatte många sjukdomar en så att säga ur smittsynpunkt felaktig stämpel. Detta vore förhållandet med samtliga de i medicinalstyrelsens förslag under avdelning II upptagna sjukdomarna. Det kunde icke vara riktigt, har utskottet vidare anført, att en djurägare skulle vara tvungen att omedelbart anmäla varje inom hans besättning uppträdande fall av dessa sjukdomar. Nämnda sjukdomar borde därför enligt utskottets mening utgå ur förslaget. Liknande uppfattning har kommit till uttryck i yttrandena från länsstyrelserna i Jönköpings och Hallands län samt läsveterinären i sistnämnda län ävensom Blekinge, Hallands samt Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott.

I likhet med lantbruksstyrelsen hava ett tiotal hushållningssällskaps förvaltningsutskott ifrågasatt lämpligheten av att sjukdomen smittsam kastning hos nötkreatur upptoges i lagen. Det har framhål-

lits, att det vore meningslöst att på lagstiftningens väg söka motarbeta denna sjukdom, så länge man ej med bestämdhet visste, om ett djur vore smittfarligt eller ej, och så länge spörsmålet om smittvägarna för sjukdomen icke slutligen lösts. De föreslagna lagstiftningsåtgärderna hava ansetts bliva alltför betungande för jordbrukarna, vilka för undvikande av kostnader skulle hemlighålla inträffade fall av sjukdomen. Denna bör enligt ifrågavarande yttranden i stället bekämpas på frivillighetens väg i likhet med vad som gäller beträffande tuberkulos hos nötkreatur. Understöd från statens sida har ansetts böra härvid lämnas enskilda djurägare, som önska befria sina besättningar från sjukdomen. — Till denna ståndpunkt hava ock anslutit sig statskonsulenten för boskapsskötsel, Sveriges privatpraktiserande veterinärer samt ett icke obetydligt antal länsveterinärer. Länsstyrelsen i Hallands län, Östergötlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott samt länsveterinärerna i sistnämnda län och i Göteborgs och Bohus län hava förordat, att sjukdomen hänfördes till avdelning II i medicinalstyrelsens förslag.

Ett stor antal myndigheter och enskilda korporationer har i likhet med lantbruksstyrelsen ifrågasatt lämpligheten av att sjukdomen h ö n s t y f u s upptoges bland de sjukdomar, mot vilka de strängaste bestämmelserna skola tillämpas. Sveriges allmänna fjäderfäavelsförening har framhållit, att sjukdomen icke är jämförlig med hönspest eller mul- och klövsjuka eller andra under avdelning I i medicinalstyrelsens förslag upptagna sjukdomar. I stället för att såsom man hittills antagit vara en farsot, som spreds genom direkt beröring, hade den, enligt vad föreningen vidare anfört, visat sig mest farlig vid användande av avelsägg från kroniska smittbärare bland hönsen. Nu gällande författning i ämnet hade icke lett till åsyftat resultat, enär djurägarna på grund av författningens stränghet och smittförklaringens svåra ekonomiska konsekvenser avskräcktes från att vid misstänkta sjukdomsfall förskaffa sig visshet om sjukdomens art. — Lärarkollegiet vid veterinärhögskolan har ifrågasatt om bekämpandet av hönstyfus icke borde ske genom understödjande av en frivillig verksamhet från djurägarens sida. Den frivilliga kampen borde enligt kollegiets mening ledas av medicinalstyrelsen med hushållningssällskapen som lokala organ. Staten borde genom att medgiva kostnadsfri undersökning av sjuka djur stödja djurägarna i deras strävanden att bekämpa sjukdomen. Kontroll över försäljning av avelsägg borde införas och förbud stadgas för försäljning av ägg annat än för konsumtion från hönsgårdar, där sjukdomen konstaterats. Enligt kollegiets mening borde ifrågavarande sjukdom hänföras till avdelning II bland de i medicinalstyrelsens förslag upptagna sjukdomarna. — Till denna uppfattning hava även anslutit sig sex hushållningssällskaps förvaltningsutskott, svenska veterinärläkarföreningen samt ett flertal länsstyrelser och länsveterinärer. — Ett icke obetydligt antal myndigheter har förordat, att sjukdomen icke alls upptoges i den blivande epizootilagen. Till stöd härför har i allmänhet åberopats av före-

ståndaren för hushållningssällskapet i Malmöhus län laboratorium veterinären H. Magnusson i samband med av honom verkställda undersökningar angående ifrågavarande sjukdom gjorda uttalanden, att sjukdomen borde bekämpas på frivillighetens väg genom spridande av kunskap om densamma och genom förebyggande åtgärder. Veterinären Magnusson har i likhet med fjäderfäavelsföreningen funnit den nuvarande lagstiftningen vara ett felgrepp, i det man icke nått vad man åsyftat utan i stället skrämt djurägarna så att sjukdomen, trots att den vore allmänt spridd, hemlighölls och ingen vågade tillgodogöra sig de fördelar, som erbjödes från statens sida genom kostnadsfri blodundersökning och ersättning för nedslaktade djur.

Från en del hushållningssällskaps förvaltningsutskotts och länsveterinärers sida har framställts yrkande, att ej heller smittsam juverinflammation skulle omfattas av lagstiftningen. Det har uttalats, att denna sjukdom i likhet med förutberörda sjukdomar, smittsam kastning hos nötkreatur och hönstufus, vore så utbredd, att dess bekämpande genom alltför stränga bestämmelser icke skulle leda till något resultat. Sjukdomen har i stället ansetts böra bekämpas på frivillighetens väg. — I ett betydande antal yttranden har understrukits vikten av att ifrågavarande sjukdom i varje fall såsom medicinalstyrelsen föreslagit hänfördes till avdelning II i epizootilagen.

Beträffande övriga sjukdomar, som upptagits i medicinalstyrelsens förslag, har i huvudsak anförts följande. Örebro och Gävleborgs läns hushållningssällskap hava förordat, att lunggröta hos häst hänfördes till avdelning I, grupp A. Länsveterinärerna i Göteborgs och Bohus samt Örebro län och Dalarnas nedre länsveterinärdistrikt hava ansett, att sjukdomen borde upptagas under grupp B av samma avdelning. Arméförvaltningen å andra sidan har uttalat, att lunggröta numera praktiskt taget vore utrotad såsom epizooti. Enligt medicinalstyrelsens årsberättelse uppginge antalet fall under år 1928 till 178 och under år 1929 till 318. Mot sjukdomen finnes numera ett fullt effektivt medel i neosalvarsanet. Arméförvaltningen har däremot förordat, att kvarka upptoges under grupp B av avdelning I i lagen. De direkta förlusterna på grund av sistnämnda sjukdom vore, framhåller arméförvaltningen, avsevärda och de indirekta förlusterna genom följsjukdom vore även högst betydande. Antalet fall av sjukdomen uppginge årligen till omkring 3,000. Stuteriöverstyrelsen har beträffande ifrågavarande två sjukdomar anført, att ett ingripande mot dem från det allmännas sida knappast vore motiverat. Mot lunggröta finnes numera ett så gott som osvikligt medel. Kvarka vore visserligen den allmännast förekommande smittsamma hästsjukdomen, men den hade i regel ett relativt lindrigt förlopp, dödsprocenten vore ringa och sjukdomen lämnade i allmänhet inga sviter. — Malmöhus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har uttalat sig för att smittsam kastning hos häst icke borde upptagas i lagen med hänsyn

till att sjukdomens smittsamma karaktär icke vore ovedersägligen fastställd. — Länsveterinären i Kronobergs län har ansett, att fr as b r a n d borde utgå ur lagförslaget, då den vore en lokal sårinfektionssjukdom utan möjlighet att under vanliga förhållanden vinna spridning från djur till djur. — Stadsveterinären i Örebro har förordat, att t u b e r k u l o s hos s v i n icke upptoges i lagen. Sjukdomen kunde på grund av djurens korta livslängd vanligen icke utveckla sig till smittfarlig form. Stadsveterinären har vidare föreslagit, att de sjukdomar, som skulle beröras av den ifrågasatta lagstiftningen, indelades i tre grupper sålunda, att en första grupp omfattade sjukdomarna, som vore upptagna under avdelning I, grupp A, i medicinalstyrelsens förslag, en andra grupp omfattade sjukdomarna fr as b r a n d, akut svinsjuka och rödsjuka hos svin, lungröta hos häst, kvarka, smittsam kastning hos häst och rensjuka samt slutligen en tredje grupp omfattade smittsam juverinflammation, smittsam kastning hos nötkreatur och trikinsjukdom. Sjukdomarna i första gruppen skulle alltid medföra smittförklaring, under det att sjukdomarna i andra gruppen skulle medföra dylik förklaring endast då särskilda skäl föranledde därtill. Beträffande sjukdomarna i tredje gruppen, vilka aldrig borde föranleda smittförklaring, borde för varje sjukdom stadgas särskilda föreskrifter. — Från ett stort antal myndigheter och hushållningssällskap har slutligen framhållits, att s o m m a r s j u k a hos nötkreatur icke borde upptagas i epizootilagen, då sjukdomen utan svårighet kunde bekämpas genom skyddsypning.

Med avseende å *ersättningsfrågan* har i de avgivna yttrandena anförts huvudsakligen följande. Lantbruksstyrelsen jämte flertalet hushållningssällskaps förvaltningsutskott ävensom en del länsstyrelser hava ansett, att med den omfattning lagförslaget fått de kostnader, som skulle bli förenade med dess genomförande, komme att bli betydande och medföra allvarliga ekonomiska konsekvenser för såväl statsverket som den enskilde. Man har vidare allmänt funnit det obilligt, att rätten till ersättning gjordes beroende av om försäkring tagits eller icke. Förslaget vore enligt vad i yttrandena uttalas genomförbart endast under förutsättning, att obligatorisk försäkring infördes. Lantbruksstyrelsen har ytterligare framhållit, att en dylik reform emellertid icke läte sig genomföras utan särskild utredning angående de därmed förenade försäkringstekniska frågorna. — Samtliga de hushållningssällskaps förvaltningsutskott, som yttrat sig beträffande nu förevarande spørsmål, hava varit eniga därom, att genomförandet av en obligatorisk försäkring icke för närvarande vore lämpligt, då densamma skulle bli alltför betungande för djurägarna. Likartade uttalanden hava gjorts av länsstyrelserna i Uppsala, Södermanlands, Kalmar och Skaraborgs län. — Länsstyrelsen i Jämtlands län har uttalat förhågor för att de statsbidrag, som vid obligatorisk försäkring skulle bli nödvändiga, i längden skulle bli lika stora som eller må-

hända överstiga de belopp, vilka komme att åvila statsverket, därest ersättning av statsmedel direkt utbetalades till djurägaren och andra, som berördes av farsoten. Länsstyrelsen har framhållit, att vid mera omfattande farsoter det kunde inträffa, att försäkringsbolagen icke bleve i stånd att utan statens ingripande fullgöra sina förbindelser. En annan olägenhet av försäkringsalternativet har samma länsstyrelse ansett vara, att en ingalunda oväsentlig del av statsbidraget och försäkringstagnas avgifter skulle åtgå till täckande av rena administrationskostnader. Länsstyrelsen har för sin del förordat, att ersättning till djurägare och andra vid epizootier borde utgå av statsmedel. — Även försäkringsinspektionen har förklarat sig icke kunna förorda införandet av obligatorisk kreatursförsäkring. — Kalmar läns norra hushållningssällskaps och Gotlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott hava framhållit, att det vore föga troligt, att jordbrukarna skulle frivilligt komma att försäkra sina djur mot andra sjukdomar än dem, som mera allmänt förekomme i länet.

Skandinaviska kreatursförsäkringsbolaget och försäkringsbolaget för smittsamma husdjurssjukdomar, ömsesidigt, hava anfört, att om ersättning av allmänna medel för nedslaktade djur icke utginge i fall, då försäkring mot nedslaktning kunde erhållas, detta skulle medföra, att den fondbildning, som förutsattes enligt nu gällande grunder för försäkring med statsbidrag, måste väsentligt ökas. Statens utgifter i anledning av mul- och klövsjukan uppginge under åren 1920—1929 till cirka 28 miljoner kronor, därav mellan $\frac{2}{3}$ och $\frac{3}{4}$ utgjordes av ersättningar till djurägare för nedslaktade djur. Ju större höjningen av fondbildningen bleve, desto mera minskades de fördelar för staten, som en dylik försäkring ur ekonomisk synpunkt skulle innebära. Ur lantbrukarnas synpunkt vore även att beakta, hurusom en ökad fondbildning självfallet krävde ökade premier. — Beträffande möjligheten att genomföra försäkring hava bolagen vidare anfört:

Anslutningen till den frivilliga försäkringsverksamheten vore livlig under tider, då fara för smitta förefunnes, medan förhållandet vore motsatt under epizootifria tidsperioder. Visserligen måste varje försäkring tecknas på minst fyra år, men denna faktor vore icke av tillräckligt utjämnande betydelse. Det vore därför att befara, att man icke kunde räkna på en försäkringsstock av den storlek, att en fondbildning, som vore tillräcklig för att möta kostnaderna vid större epizootier, vore möjlig. Svårigheter komme ock säkerligen att inställa sig vid nedslaktning utan ersättning vid nyutbruten epizooti vid sådana gårdar, vilka icke hade försäkring och ej heller hunnit taga sådan. Det vore nämligen att märka, att för närvarande fordrades för försäkrings giltighet en karenstid av 20 dagar. Man kunde under sådana förhållanden befara, att, där försäkring icke funnes, den för bekämpandet av mul- och klövsjukan så betydelsefulla omedelbara anmälningskyldigheten icke komme att iakttagas. Härigenom komme sjukdomens bekämpande att avsevärt försvåras. Bolagen ifrågasatte med anledning av det anförda om en frivillig försäkring med statsbidrag såsom ersättare för det nuvarande systemet vore praktiskt genomförbar. Angå-

ende åter genomförandet av en obligatorisk kreatursförsäkring måste vissa psykologiska synpunkter beaktas. Mul- och klövsjukeepizootiernas utbredning vore väsentligt olika inom skilda delar av landet, vanligen drabbades Skåne hårdast, under det att andra län icke vore utsatta på samma sätt. Det torde ställa sig svårt att få lantbrukarna i de nordligare länen att förstå nödvändigheten och lämpligheten av obligatorisk försäkring mot mul- och klövsjuka. Motsatt vore förhållandet beträffande smittsam blodbrist hos häst, vilken sjukdom företrädesvis förekomme i Norrland. Vidare finge beaktas de svåra tider, som för närvarande rådde för landets jordbruk. Med hänsyn till det anförda skulle det säkerligen möta svårigheter att övertyga djurägarna om det berättigade i den pålaga, en obligatorisk försäkring skulle innebära. Starka betänkligheter syntes således kunna uttalas även mot genomförandet av obligatorisk försäkring mot ifrågavarande sjukdomar.

Beträffande frågan i vad mån kostnader, vilka föranledas av en epizooti, böra gäldas av staten eller den enskilde må ur yttrandena här återgivas följande uttalanden. Malmöhus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har hävdad, att såsom grundprincip borde gälla, att den enskilde djurägaren finge bära eller genom försäkring skydda sig mot de förluster, som direkt framkallades av sjukdomen, under det att det vore statens plikt att vidkännas de kostnader, som föranleddes av åtgärder till förhindrande av sjukdomens spridning. — Veterinärhögskolans lärarkollegium har framhållit, att den föreslagna bestämmelsen om avdrag för delar av nedslaktat djur, som kunde användas till nytta, komme att bliva betungande för djurägarna, då dylika varor ofta måste realiseras till underpris. Rättvisare vore, enligt kollegiets mening, att avdrag gjordes för verkliga försäljningsvärdet. Veterinärhögskolans styrelse har uttalat sig för att realisationen av ifrågavarande varor alltid skedde genom myndighets försorg och för statens räkning. Samma mening har ock uttalats av åtskilliga länsstyrelser och hushållningssällskaps förvaltningsutskott. — Från åtskilliga håll har framställts invändning mot förslaget, att ersättning icke skulle utgå för hund, som dödades i anledning av utbruten smittsam husdjurssjukdom. — Länsstyrelsen i Kalmar län samt Kalmar läns södra hushållningssällskaps och Kopparbergs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott hava ansett, att desinfektionsmedel i likhet med vad nu gäller alltid borde gäldas av statsmedel. Länsveterinären i Dalarnas nedre länsveterinärdistrikt har uttalat farhågor för att bestämmelserna om smittrening komme att bliva alltför betungande för djurägarna, särskilt för ägarna av mindre fjäderfågårdar. — Älvsborgs läns södra hushållningssällskaps förvaltningsutskott har beträffande stadgandet, att ersättning för handräckning endast skall utgå under vissa förutsättningar, uttalat, att ersättning borde utgå under alla förhållanden, enär djurägaren genom att lämna handräckning alltid åsamkades förlust. Veterinärhögskolans styrelse har hävdad, att ersättning även borde utgå, då på grund av handräckningens lämnande annat arbete av synnerlig betydelse måst åsidosättas. — Gävleborgs läns förvaltningsutskott har fram-

hållit önskvärdheten av att ersättning vid förbud att utföra mjölk och dylikt lämnades för alla produkter av mjölk och smör. — Kalmar läns södra hushållningssällskaps förvaltningsutskott har ansett, att medel, som vore avsedda för konstaterande, förebyggande eller behandling av i lagen avsedd sjukdom alltid borde helt bekostas av staten. — Från några håll har gjorts gällande, att den av de sakkunniga föreslagna bestämmelsen, att ersättning för intrång i näring eller avsevärd minskning i arbetsförtjänst endast skulle utgå, då ömmande omständigheter vore för handen, vore att föredraga framför medicinalstyrelsens förslag, vari berörda inskränkning icke funnes intagen, enär Kungl. Maj:t eljest komme att bli va överhopad med ansökningar om ersättning.

Länsstyrelsen i Uppsala län har ifrågasatt lämpligheten av att i lagen inrycka bestämmelserna om ersättning. Enligt länsstyrelsens mening talade övervägande skäl däremot. Då det gällde så växlande förhållanden som här ifrågavarande, kunde verkan av lagbestämmelserna lätt bli antingen för snäv eller för vid. Att kategoriskt medgiva ersättning för vissa förutsatta fall och begränsa ersättningen till dessa kunde medföra orättvisor.

Beträffande kostnaderna för den föreslagna lagstiftningen hava förutnämnda två försäkringsbolag upplyst, att skandinaviska kreatursförsäkringsbolaget, som lämnar försäkring mot förluster till följd av betesförbud, under år 1926 utbetalat ett belopp av 108,000 kronor i ersättningar för betesförluster i Skaraborgs län. Bolagen hava ock lämnat vissa upplysningar rörande de kostnader, som ersättning för nedslaktade hästar, angripna av smittsam blodbrist, enligt bolagens mening skulle komma att draga. Bolagen hava påpekat, att år 1927 anmäldes 584 fall av sjukdomen och år 1928 553. Därest ersättning skulle utgå av allmänna medel, hava bolagen ansett, att säkerligen ytterligare fall komme att anmälas. Bolagen hava hållit före, att omkring 800 fall under de första åren skulle bli anmälda. Bolagen hava räknat med att varje häst i medeltal hade ett värde av 600 kronor och hava sålunda kommit till ett sammanlagt ersättningsbelopp av 480,000 kronor för år under de första åren, då ersättning skulle utgå.

Frågan om omarbetning av bestämmelserna rörande bekämpandet av de smittsamma husdjurssjukdomarna har sedan länge stått på dagordningen. Genom sjukdomarnas härjningar tillfogas såväl staten som enskilda årligen kostnader och förluster. Vid mera omfattande epizootier stiga dessa kostnader och förluster till högst betydande belopp. Under sådana förhållanden och då dessutom vissa av ifrågavarande sjukdomar kunna överföras på människor eller vara ur hälsosynpunkt för dem farliga, är det av vikt, att sjukdomarnas bekämpande ordnas på det mest effektiva sätt. Nu gällande huvudförfattning i ämnet är av relativt gammalt datum. Under senare åren har veterinärvetenskapen gjort be-

*Departements-
chefen.*

tydande landvinningar och nya metoder för förebyggande och hämmande av en stor del av sjukdomarna hava upptäckts. Till följd härav hava vissa av de smittsamma husdjurssjukdomarna, mot vilka förut vidtagits stränga åtgärder, numera befunnits kunna bekämpas med enklare metoder. De i 1898 års författning upptagna bestämmelserna hava sålunda delvis blivit föråldrade och i behov av omarbetning. Visserligen hava tid efter annan genom ändringar i författningen eller utfärdandet av tilläggsförfattningar de svårare bristerna blivit avhjälpda. Detta har emellertid å andra sidan medfört, att bestämmelserna på ifrågavarande rättsområde blivit splittrade och för såväl myndigheterna som de enskilda svåra att överblicka och bemästra. En avsevärd brist vidlåder nu gällande bestämmelser därutinnan, att enligt desamma det i stort sett lämnats åt länsstyrelserna att bestämma gränserna för de ingrepp från statens sida, som en epizooti bör föranleda. De enskilda djurägarna och andra, vilkas personliga frihet och näringsutövning kraftigt beskäras, torde med fog kunna fordra, att deras skyldigheter å ena samt deras och statens befogenheter å andra sidan till sina huvudgrunder någorlunda klart fastställas i allmän författning och ej bliva uteslutande beroende av uppfattningen hos en lokal myndighet. Behovet av en författningsrevision på ifrågavarande område har ock kraftigt understrukits i ett stort antal av de avgivna yttrandena och även eljest kommit till synes genom ett flertal framställningar i ämnet.

I likhet med de sakkunniga och medicinalstyrelsen anser jag, att de bestämmelser, som reglera huvuddragen av bekämpandet av de smittsamma husdjurssjukdomarna samt de enskilda djurägarnas och andra av bestämmelserna berörda personers rättigheter och skyldigheter böra, med hänsyn till dessa bestämmelsers vikt och betydelse, upptagas i en av riksdagen godkänd epizootilag. Jag förutsätter emellertid, att därest situationer uppkomma, vilkas bemästrande kräver särskilda anordningar eller åtgärder, som ej i lagen reglerats, Kungl. Maj:t äger utöver vad i lagen stadgas träffa erforderliga anstalter för den ifrågakommande sjukdomens bekämpande. I av Kungl. Maj:t i administrativ väg utfärdad kungörelse böra meddelas sådana tillämpningsföreskrifter till lagen, som äro av mera allmängiltig eller ingripande beskaffenhet. Att i den utsträckning, som de sakkunniga och medicinalstyrelsen föreslagit, belasta denna kungörelse med detaljföreskrifter rörande bekämpandet av förevarande sjukdomar torde däremot icke vara lämpligt. Dessa detaljbestämmelser äro huvudsakligen antingen av rent veterinär natur och med hänsyn därtill icke sällan i samband med nya rön på det veterinärvetenskapliga området i behov av ändringar eller ock ordningsföreskrifter, i hög grad beroende av de lokala förhållandena på den plats, där en epizooti utbrutit. Fastställandet av dessa bestämmelser torde därför i största möjliga mån böra överlämnas åt medicinalstyrelsen och vederbörande länsstyrelse.

Jag övergår härefter till frågan vilka sjukdomar, som böra omfattas av den ifrågasatta epizootilagen. Beträffande lämpligheten av att de under avdelning I grupp A i förslagen upptagna sjukdomar skola omfattas av den nya författningen torde tvekan kunna råda endast med avseende å sjukdomarna hönstyfus och smittsam blodbrist hos häst. För närvarande gälla som tidigare nämnts beträffande bekämpandet av hönstyfus föreskrifterna i kungörelsen den 20 november 1931 angående åtgärder mot hönskolera, hönsppest och hönstyfus. De i författningsförslagen upptagna bestämmelserna rörande ifrågavarande sjukdoms bekämpande överensstämman i huvudsak med föreskrifterna i nyssnämnda kungörelse. Enligt dessa föreligger anmälningsplikt vid utbrott av sjukdom, som är eller misstänkes vara hönstyfus. I dylika fall skall tillika utfärdas smitt- respektive misstänktförklaring, och må till förhindrande av spridning av smitta förordnas om nedslaktning av fjäderfäbesättning, som angripits av sjukdomen. Under den tid ett ställe är smitt- eller misstänktförklarat må djur, som kunna angripas av sjukdomen, ävensom i regel hönsfägelägg icke utföras från stället. Senare års forskningar och erfarenheter rörande sjukdomens natur och dess smittvägar hava medfört stark tvekan rörande dessa bestämmelsers ändamålsenlighet för sjukdomens bekämpande. Såsom framgår av yttrandena i ärendet har det ansetts, att bestämmelserna äro för stränga och att djurägarna av fruktan för de ekonomiska konsekvenserna av en smitt- eller misstänktförklaring i stor utsträckning underlåta att göra anmälan om sjukdomens förekomst i sina besättningar. Det har vidare framhållits, att så länge handeln med avelsagg lämnas fullständigt okontrollerad någon utsikt att effektivt bekämpa sjukdomen genom tvångsnedslaktning icke torde finnas. Med hänsyn till det anförda kan starkt ifrågasättas lämpligheten av att i epizootilagen, som avser att genom tvångsåtgärder bekämpa de smittsamma husdjurssjukdomarna, upptaga ifrågavarande sjukdom. I stället torde böra övervägas, att på sätt i en del yttrandena föreslagits, övergå till att bekämpa sjukdomen på frivillighetens väg och därvid införa bestämmelser liknande dem, som gälla beträffande bekämpandet av den bovina tuberkulosen. Denna fråga torde emellertid icke i detta sammanhang kunna avgöras. Ytterligare utredning rörande det lämpligaste sättet för sjukdomens bekämpande torde vara erforderlig. Jag förordar, att sjukdomen icke upptages i den ifrågasatta epizootilagen men att de hittillsvarande bestämmelserna i ämnet tillsvidare må gälla i avbidan på att frågan vinner en mera tillfredsställande lösning.

Bekämpandet av sjukdomen smittsam blodbrist hos häst har såsom förut nämnts reglerats så nyligen som genom kungörelsen den 23 februari 1934. Kungörelsen avser endast Norrbottens län. Enligt densamma skall beträffande smittsam blodbrist hos häst tillsvidare lända till efterrättelse vad i 1898 års förordning föreskrives till förekommande

och hämmande av sjukdomen rots under iakttagande likväl bland annat att smittförklaring icke skall äga rum. Tidigare har bekämpandet av sjukdomen icke varit föremål för författningsenliga åtgärder. Då sjukdomens natur ännu icke är helt utforskad och dess spridningssätt icke heller till fullo klarlagt, torde kungörelsen närmast få anses såsom ett försök att komma till rätta med sjukdomen. Det är under sådana förhållanden önskvärt, att erfarenhet vinnas rörande verkningarna av kungörelsens föreskrifter, innan slutliga stadganden om sjukdomens bekämpande fastställas. För övrigt är att märka, att för närvarande pågå inom landet betydande forskningsarbeten rörande ifrågavarande sjukdoms natur och dess smittvägar. Dessa arbeten hava emellertid ännu icke lett till ett slutgiltigt resultat. Med hänsyn till vad sålunda anförts torde det få anses lämpligast, att bekämpandet av sjukdomen åtminstone icke för närvarande göres till föremål för reglering i den nya epizootilagen. De nu gällande bestämmelserna torde emellertid tills vidare bära i huvudsak bibehållas oförändrade.

I såväl de sakkunnigas som medicinalstyrelsens förslag har under avdelning I grupp B upptagits sjukdomen smittsam kastning hos nötkreatur. Bekämpandet av denna sjukdom regleras för närvarande icke av några författningsbestämmelser. Sjukdomen, som under senare år vunnit en allt större utbredning, utgör emellertid en av de allvarligaste och mest förlustbringande av de smittsamma husdjurssjukdomarna. Densamma anses ock, på sätt de sakkunniga framhållit, kunna överföras på människan i form av s. k. undulantfeber. De sakkunniga hava i sina författningsförslag för sjukdomens bekämpande upptagit stränga bestämmelser. Sålunda har föreslagits, bland annat, att vid förekomsten inom en och samma kreatursbesättning av mer än ett fall av sjukdomen under ett år smittförklaring skall utfärdas. Mjök eller produkt därav från nötkreatur, som kastat inom de sistförflutna två månaderna eller som visar tecken på förestående kastning, får icke användas till människoföda med mindre mjölken förut uppvärmts till viss temperatur. Från besättning, inom vilken smittsam kastning förekommit, får djur, som kastat under sistförflutna tre månaderna, eller hondjur med flytningar från könsdelarna eller dräktigt djur icke utföras annat än för omedelbar nedslaktning med mindre genom särskilda undersökningar med en månads mellanrum konstaterats, att det för utförsel avsedda djuret är fritt från sjukdomen. Medicinalstyrelsen har föreslagit vissa lindringar i dessa föreskrifter. Sålunda har styrelsen ansett, att det borde lämnas i länsstyrelsens hand att avgöra huruvida smittförklaring skall utfärdas eller ej. Bestämmelsen om inskränkning i rätten att utföra djur har styrelsen ansett bära gälla endast inom län, där Kungl. Maj:t därom förordnat, samt begränsas på så sätt, att utförsel finge utan undersökning äga rum till gård, å vilken smittsam kastning redan förekommer.

Ett genomförande av de föreslagna bestämmelserna, vare sig de av de sakkunniga eller de av medicinalstyrelsen förordade, skulle med sannolikhet komma att bli synnerligen betungande för lantbrukarna. Med den spridning sjukdomen numera vunnit torde bestämmelsen om förbud mot utförsel i vissa fall av nötkreatur komma att mångenstädes lägga en stark hämsko på handeln med kreatur, och föreskriften om uppvärmning av mjölk från djur, som angripits av eller visar tecken på sjukdomen, torde i stora delar av landet komma att bli liktydig med ett påbud om allmän pastörisering av mjölk. De kostnader och svårigheter, som en dylik föreskrift skulle medföra, komme att bli högst betydande. Det torde vara att befara, att, därest berörda bestämmelser bleve gällande, djurägarna av fruktan för de ekonomiska konsekvenserna av upptäckten av sjukdomen inom deras besättningar i stor utsträckning komme att hemlighålla inträffade sjukdomsfall. Sjukdomen kommer härigenom att vinna än större spridning. Det är ock att märka, att kännedomen om sjukdomen och sättet för dess spridning ännu är i vissa avseenden ofullständig, och det torde icke med visshet kunna antagas, att ett genomförande av de föreslagna bestämmelserna skulle kunna hejda sjukdomens utbredning. Under sådana förhållanden ansluter jag mig till den i ett flertal yttranden framkomna meningen, att det icke torde vara lämpligt att för närvarande föreskriva vidtagande av tvångsåtgärder från statens sida för sjukdomens bekämpande. I likhet med vad jag anført beträffande bekämpandet av hönstufus torde däremot ifråga om förevarande sjukdom kunna övervägas att bekämpa densamma på frivillighetens väg genom understödjande av djurägarnas egna strävanden härutinnan. Frågan torde emellertid vara i behov av ytterligare utredning innan densamma kan vinna en tillfredsställande lösning.

I motsats till smittsam kastning hos nötkreatur torde smittsam kastning hos häst, vilken sjukdoms natur är fullt klarlagd, böra upptagas i den nya epizootilagen. Såväl de sakkunniga som medicinalstyrelsen hava ock i sina förslag upptagit sjukdomen under avdelning I grupp B. Likaledes tillstyrker jag, att sjukdomen fransbrand medtages. Bekämpandet av denna sjukdom är föremål för bestämmelse även i gällande författning, däri sjukdomen finnes angiven under beteckningen mjältbrandsemphysem.

Frågan om bekämpandet av tuberkulos hos nötkreatur, vilken sjukdom upptagits i förslagen, har såsom förut berörts redan blivit avgjord genom kungörelserna den 30 juni 1934 om vissa åtgärder mot tuberkulos hos nötkreatur och om åtgärder mot tuberkulos i juvret och könsorganen hos nötkreatur samt om införsel av nötkreatur till de sex nordligaste länen och Gotlands län.

Beträffande sjukdomarna akut svinsjuka, rödsjuka hos svin, lungröta hos häst, kvarka hos häst, smittsam juverinflammation hos nötkreatur, trikinsjukdom hos svin, tuberkulos hos svin och hund, paratuberkulos hos

nötkreatur, elakartad katarralfeber hos nötkreatur, sommarsjuka hos nötkreatur samt rensjuka och klövröta hos ren torde bestämmelser icke vara påkallade. Jag biträder sålunda den uppfattning, som i detta hänseende kommit till uttryck i vissa yttranden över förslagen. Mot de flesta av dessa sjukdomar finnas numera sera eller andra botemedel, vadan vid utbrott av sådan sjukdom denna utan ingripande genom tvångsbestämmelser från statens sida tämligen hastigt torde kunna begränsas och utrotas. Vad angår paratuberkulosen har denna sjukdom icke förekommit i landet. Några bestämmelser mot densamma torde därför för närvarande icke vara erforderliga. Beträffande den smittsamma juverinflammationen torde denna sjukdom icke böra bekämpas med tvångsåtgärder. Det torde böra överlämnas åt de enskilda djurägarna att själva befria sina ladugårdar från sjukdomen, därvid dock kan ifrågasättas om icke staten genom lämnande av ekonomiskt bidrag bör stödja djurägarnas strävanden i berörda hänseende. Skulle någon av nu ifrågavarande sjukdomar antaga farsots karaktär, synes den i förslagen upptagna bestämmelsen, att Kungl Maj:t skall äga befogenhet att efter framställning av medicinalstyrelsen eller länsstyrelse förordna, att epizootilagens bestämmelser helt eller delvis skola gälla med avseende å även andra än de där angivna sjukdomarna, böra vinna tillämpning.

Härefter övergår jag till behandling av frågan angående *grunderna för täckandet av kostnader och förluster*, som uppkomma till följd av tillämpningen av bestämmelserna rörande de smittsamma husdjurssjukdomarnas bekämpande. Vid lösandet av detta spörsmål måste å ena sidan beaktas, att bestämmelserna härom icke bliva för den enskilde så betungande, att han frestas att underlåta att ställa sig till efterrättelse de till bekämpandet av ifrågavarande sjukdomar meddelade föreskrifter. Å andra sidan måste tillses, att kostnaderna för statsverket icke bliva alltför stora. För närvarande täckas kostnader och förluster på grund av de smittsamma husdjurssjukdomarna i stor utsträckning genom direkta bidrag av statsmedel. Att staten även hädanefter på ett eller annat sätt måste lämna dylikt bistånd torde vara uppenbart. Att så sker torde även överensstämma med vad ur billighetssynpunkt får anses skäligt; bekämpandet av de smittsamma husdjurssjukdomarna är nämligen i hög grad ett samhälleligt intresse.

De sakkunniga och medicinalstyrelsen hava i någon mån sökt befria statsverket från en del av ifrågavarande utgifter. De hava sålunda ansett, att djurägarna själva böra skydda sig genom försäkring och i enlighet därmed, såsom framgår av vad förut anförts, föreslagit, att ersättning i stor utsträckning skall utgå endast för den händelse djurägarna icke kunnat erhålla försäkring enligt kungörelsen den 26 juli 1926 om allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjurssjukdomar. Vad de sakkunniga och medi-

cinalstyrelsen härutinnan föreslagit synes mig beaktansvärt. Vid tillkomsten av den statsunderstödda försäkringsverksamheten mot de smittsamma husdjursjukdomarna torde ett av motiven just hava varit tanken, att ansvaret för ifrågavarande förluster och kostnader senare skulle i största möjliga utsträckning överflyttas å de statsunderstödda försäkringsbolagen. Det torde få anses skäligt, att vederbörande djurägare begagna sig av försäkring till de fördelaktiga villkor, som erbjudas i de statsunderstödda bolagen. Premierna uppgå i allmänhet till blygsamma belopp. Det torde emellertid icke för närvarande vara tillrådligt att helt söka realisera nyssberörda tanke. Ifrågavarande försäkringsverksamhet har existerat förhållandevis kort tid, vadan någon större erfarenhet ännu icke vunnits beträffande densamma. Att vid nedslaktningsmetodens användande låta därigenom uppkomna förluster täckas genom försäkring torde vidare av praktiska skäl för närvarande svårligen låta sig göra. Försäkringsbolagens reservfonder äro nämligen icke av den storlek, att de skulle vara i stånd att möta de ersättningskrav, som skulle uppstå vid utbrottet av en häftigare epizooti. För övrigt måste beaktas faran därav att, därest ersättning i nyssberörda hänseende göres beroende av förefintligheten av försäkring, djurägare, som icke har sådan, frestas att underlåta att skyndsammast lämna meddelande om utbruten smittsam sjukdom. Jag förordar därför, att liksom hittills skett staten genom direkta bidrag gäldar ersättning till djurägare för djur — med undantag av hund och katt — som dödas på grund av bestämmelserna i epizootilagen. Tillika torde ersättning böra utgå för djur, som dött till följd av skyddsypning, företagen i enlighet med av medicinalstyrelsen meddelat beslut. Full ersättning bör utgå utom för förlust orsakad genom avlivande av häst, därest djuret vid obduktion befinnes hava lidit av rots eller om djuret med ägarens medgivande dödates såsom angripet av nämnda sjukdom. Ersättningen bör i dessa fall i likhet med vad nu gäller i regel utgå med halva värdet av det avlivade djuret. På sätt i förslagen förordats torde avdrag från ersättningssumman böra göras för sådana delar av nedslaktat djur, som förklaras kunna användas till nytta och som ställas till djurägarens förfogande. Jag förutsätter emellertid, att vid häftigare epizootier, då nedslaktning företages i större utsträckning, realiserandet av köttet av de nedslaktade djuren sker genom statens försorg på sätt hittills ägt rum vid mul- och klövsjukeepizootier.

För skada, som uppkommer därigenom att betesmark avlyses till förhindrande av smittspridning, har i regel hittills icke lämnats någon ersättning av statsmedel. Försäkring kan emellertid erhållas i de statsunderstödda försäkringsbolagen till skydd mot förlust, som förorsakats genom dylik avlysning, då denna skett till förhindrande av spridande av sjukdom, som omnämnes i kungörelsen angående den statsunderstödda försäkringsverksamheten. I likhet med vad som upptagits i förslagen anser jag skäligt, att i de fall, då försäkring enligt nämnda kungörelse icke

kan erhållas mot förlust eller skada, som uppkommer genom betesförbud, ersättning lämnas av statsmedel. I yttrandena hava uttalats farhågor för att kostnaderna för staten i anledning av stadgandet skulle bliva betydande. Givet är, att därest betesförbud i större utsträckning kommer till användning ersättningarna kunna stiga till avsevärda belopp. Jag förutsätter emellertid, att betesförbud brukas med försiktighet och icke meddelas i andra fall än då verkligt vägande skäl tala därför.

I de framlagda förslagen har upptagits ett stadgande om ersättning av allmänna medel vid förbud att från smittat eller för smitta misstänkt ställe utföra smör, grädde, mjölk, kärnmjölk eller vassla, i den mån försäkring icke kunnat ske mot förlust, som uppkommer genom förbudet. Då försäkring, som förut nämnts, kan erhållas mot förlust, som tillskyndas försäkringstagare därigenom att för bekämpande av smittsam husdjurssjukdom utförelse eller leverans av mjölk blivit förbjuden eller på annat sätt förhindrad, och följaktligen försäkring alltid kan erhållas mot förlust på grund av utförelseförbud för mjölk, torde något stadgande om ersättning för mjölkförlust på sätt i förslagen upptagits icke vara behöfligt. Däremot torde det vara rimligt, att skälig ersättning beredes för förlust, som förorsakats genom förbud att utföra produkter av mjölk. Vid bedömandet av ersättningsfrågan bör iakttagas, att en person, som underlåtit att skaffa sig försäkring mot förlust på grund av utförelseförbud på mjölk, icke genom att framställa produkter av mjölk får ersättning, som han eljest icke skulle kunnat erhålla, eller att en person icke genom framställning av dylika produkter kommer i åtnjutande av högre ersättning än han skulle hava erhållit, därest ersättningen lämnats endast för förlust på grund av ett samtidigt existerande förbud att utföra mjölk.

Beträffande rätten till ersättning för smittreningsåtgärder hava de sakkunniga och medicinalstyrelsen varit av olika uppfattning. Att såsom de sakkunniga föreslagit helt överflytta kostnaderna för smittreningen på de enskilda djurägarna synes mig alltför strängt. Jag finner i likhet med medicinalstyrelsen, att kostnaderna, i den mån försäkring mot desamma icke kan erhållas, böra gäldas av allmänna medel. På sätt i förslagen förordats bör dock djurägaren vara skyldig att vid smittrening utan ersättning ställa till förfogande för honom tillgängliga arbetskrafter och redskap, som finnas erforderliga för förrättningen. Vad angår ersättning för handräckning annorledes än vid smittrening har jag intet att erinra mot vad i förslagen upptagits därom att ersättning för sådan handräckning skall utgå till djurägare, i den mån han för ändamålet anställt särskilda arbetare eller arbetet utförts på övertid eller å sön- eller helgdag. Ersättning torde böra utgå efter den arbetslön, som i orten i allmänhet tillkommer sådan arbetare. Ersättningen får givetvis icke utgå med högre belopp än djurägaren själv nödgats utgiva i nu ifrågasvarande hänseende.

Beträffande frågan om ersättning för sådana medel — sera, vacciner eller andra preparat — som föreskrivits skola användas för konstaterande, förebyggande eller behandling av sjukdom, som avses i epizootilagen, hava de sakkunniga och medicinalstyrelsen föreslagit, att det skall ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra huruvida dylik ersättning skall utgå eller icke. Då det får anses vara ett allmänt intresse, att de smittsamma sjukdomarna snarast upptäckas och att deras vidare utbredning hejdas, vill jag emellertid såsom allmän regel förordna, att medel, som erfordras för dessa sjukdomars konstaterande och förebyggande bekostas av staten. Däremot tillstyrker jag, att den enskilde djurägaren själv får bekosta sådana medel, som kunna finnas behövliga för behandling av sjuka djur. I förhållande till vad för närvarande tillämpas innebär en dylik lösning av spörsmålet endast den nyheten, att kostnaderna för medel, som erfordras för förebyggande av ifrågavarande sjukdomar, skola gäldas av statsverket.

Kostnaden för dödandet av djur, om vars avlivande förordnats för hämmande av här avsedd sjukdom, bör i regel gäldas av djurägaren utom i de fall att djur slaktas å offentligt slakthus, å enskild under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning, å annan av medicinalstyrelsen godkänd lokal eller å slaktautomobil. I dessa fall torde med hänsyn till att kött och hud vid dylik nedslaktning kunna bättre tillvaratagas än om nedslaktningen sker i annan ordning och sålunda statsverkets kostnader i motsvarande mån minskas, ersättning för förfarandet ävensom för djurets transport till slaktplatsen böra, i anslutning till de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag, gäldas av statsmedel.

Vad i övrigt i kostnadsfrågan av de sakkunniga och medicinalstyrelsen samstämmt föreslagits kan jag biträda. I huvudsak hava de föreslagna bestämmelserna redan nu tillämpats vid mul- och klövsjukeepizootierna. Sålunda torde av allmänna medel böra gäldas kostnad för vakthållning och övriga kostnader för områdes avspärrning, kostnad för värdering av nedslaktade djur eller djur, som dött efter skyddssympning, eller av förlust på grund av betesförbud eller förbud att utföra produkter av mjölk, samt kostnad för undersökning å veterinärbakteriologisk anstalt för konstaterande av nu ifrågavarande sjukdomar ävensom för insändande till anstalten av prov och dylikt. Likaledes torde såsom regel ersättning till veterinär för förrättning, som företagits på grund av i vederbörlig ordning givna bestämmelser för bekämpande av sådan smittsam husdjursjukdom, som avses i epizootilagen, böra gäldas av allmänna medel.

Utöver vad nu angivits synes i allmänhet ersättning för kostnader eller förluster, som förorsakats genom tillämpningen av bestämmelser rörande bekämpandet av här avsedda smittsamma husdjursjukdomar, icke böra ifrågakomma. Emellertid torde understundom vid sidan av förut angivna fall, då ersättning skall utgå, kunna inträffa sådana förhållanden, att billigheten kräver att ersättning lämnas. Sålunda kunna exempelvis per-

soner, bosatta inom ett område, som avspärrats för hindrande av smittas spridande, genom det hinder i den allmänna samfärdseln, som härigenom uppkommer, förorsakas intrång i sin näring eller minskning i sin arbetsförtjänst. I dylika fall torde, på sätt föreslagits, om olägenheten är väsentlig, Kungl. Maj:t äga befogenhet att besluta om utgivande av ersättning. Vidare torde i huvudsaklig överensstämmelse med förslagen Kungl. Maj:t böra vara berättigad att, om särskilda skäl därtill äro, medgiva ersättning utöver vad förut sagts för kostnad för dödande och oskadliggörande av djur samt för smittreningsåtgärder och därav orsakad förlust, såsom för förstört foder, förstörda kläder eller dylikt.

Jag har härmed angivit vissa huvudgrunder rörande regleringen av bekämpandet av de smittsamma husdjurssjukdomarna. I överensstämmelse med de uttalade synpunkterna hava medicinalstyrelsens förslag inom jordbruksdepartementet blivit föremål för omarbetning. För de närmare bestämmelserna i det *förslag till lag om bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootilag)*, som sålunda utarbetats, torde jag nu få redogöra.

1 §.

Bestämmelserna i 1—3 mom. motsvara föreskrifterna i 2 § i de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag.

I 1 mom. angivas de sjukdomar, som äro avsedda att omfattas av lagen. Avvikelse från de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag har, utöver vad som följer av den av mig förordade begränsningen av antalet sjukdomar, skett jämväl därutinnan, att någon indelning av sjukdomarna allt efter strängheten av åtgärderna för deras bekämpande icke ägt rum. För de synpunkter, som i övrigt varit vägledande vid bestämmelsernas utformning, har jag tidigare redogjort.

I anslutning till förslagen hava i 2 och 3 mom. upptagits stadganden, varigenom dels lagen gjorts tillämplig jämväl för de fall, att de i 1 mom. angivna sjukdomarna angripa andra djur än där avses, nämligen om därigenom uppkommer fara för smittas spridande till människor eller husdjur, dels ock Kungl. Maj:t lämnats befogenhet att under vissa förhållanden utvidga lagens tillämplighetsområde att omfatta även andra sjukdomar än de i 1 mom. uppräknade.

Stadgandet i 4 mom. överensstämmer med vad de sakkunniga och medicinalstyrelsen under 1 § andra stycket föreslagit.

2 §.

Denna paragraf, som motsvarar 4 § i de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag, behandlar frågan om anmälnings skyldighet vid fall av smittsam husdjurssjukdom.

De sakkunniga hava i sitt lagförslag upptagit en bestämmelse av innehåll, att, då sjukdoms- eller dödsfall, som kan misstänkas vara orsakat

av någon i lagen avsedd sjukdom, inträffat, anmälan därom skall göras enligt de föreskrifter, som Kungl. Maj:t utfärdar. I sitt förslag till tillämpningskungörelse, 6 §, hava de sakkunniga i anslutning till detta stadgande föreskrivit, att vid misstänkt sjukdoms- eller dödsfall det skall åligga djurägaren att ofördröjligen göra anmälan därom till vederbörande tjänsteveterinär eller närmast boende veterinär. Sådan anmälningsskyldighet har ock föreslagits skola åligga varje annan person, som erhåller kännedom om det misstänkta sjukdoms- eller dödsfallet, därest anmälan icke redan gjorts av djurägaren.

Medicinalstyrelsen har i huvudsak anslutit sig till vad de sakkunniga föreslagit. Styrelsen har dock uttalat, att enligt dess mening nu gällande föreskrift, att anmälan, varom här är fråga, senast skall ske inom 24 timmar, borde bibehållas.

Mot den utformning stadgandet om anmälningsplikten fått enligt förslagen hava i de avgivna *yttrandena* framställts ett flertal erinringar. Lantbruksstyrelsen har ansett, att den föreslagna anmälningsplikten vore för sträng och kunde leda till missbruk. Styrelsen har uttalat, att, även om en sådan bestämmelse som den föreslagna vore erforderlig ifråga om verkligt landsfarliga farsoter, den likväl med hänsyn till sina konsekvenser borde undvikas. Uppsala läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har förordat, att anmälningsplikten endast ålades djurägare. Örebro läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har föreslagit, att anmälningsskyldigheten utbyttes mot en skyldighet att tillkalla veterinär och att denna skyldighet endast ålades djurägare, ledamot av hälsovårdsnämnd och kronobetjäning. Gävleborgs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har förordat, att anmälningsskyldigheten jämväl borde åläggas slaktare. Länsstyrelsen i Malmöhus län har ansett, att anmälningsplikten borde åvila djurägare, djurvårdare och slaktare samt andra, som på grund av sin ställning eller näring hade uppmärksamheten riktade på ifrågavarande förhållanden. Veterinärhögskolans styrelse har uttalat sig för att de nu gällande bestämmelserna bibehölles oförändrade.

Icke heller för egen del kan jag helt ansluta mig till vad de sakkunniga med avseende å anmälningsskyldighetens omfattning föreslagit. Det torde vara varken erforderligt eller lämpligt att utsträcka anmälningsplikten rörande misstänkt sjukdoms- eller dödsfall till andra personer än djurägaren och dennes ställföreträdare. Den nu gällande bestämmelsen i ämnet har visat sig fungera tillfredsställande. Jag förordar därför, att densamma alltjämt bibehålles oförändrad.

Bestämmelsen om djurägarens anmälningsskyldighet har upptagits i denna paragraf, under det att den djurägarens ställföreträdare åvilande skyldigheten framgår av föreskriften i 10 § i departementsförslaget, vilken paragraf motsvarar 12 § i de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag. Enligt vad medicinalstyrelsen föreslagit torde i författnings-

*Departements-
chefen.*

texten, på sätt nu är förhållandet, böra utsägas, att anmälningsplikten skall fullgöras inom 24 timmar.

Anmälan om misstänkt sjukdoms- eller dödsfall bör såsom föreslagits göras till vederbörande tjänsteveterinär eller närmast boende veterinär. Den nu gällande föreskriften, att anmälan skall riktas till ordföranden i hälsovårds- eller kommunalnämnden, är föråldrad och torde i stort sett hava kommit ur tillämpning. Anmälningar om sjukdomsfall göras redan nu i regel till veterinär.

Såsom tjänsteveterinärer i lagens mening torde böra anses läns- och distriktsveterinärer samt med tjänstårsberäkning anställda stadsveterinärer ävensom av medicinalstyrelsen vid utbrott av smittsam husdjursjukdom särskilt förordnade överveterinärer, var och en för sitt tjänstgöringsområde.

3 §.

Denna paragraf innehåller bestämmelser om veterinärernas skyldigheter och motsvaras delvis av härutinnan givna stadganden i 5 och 7 §§ i de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag.

I paragrafen har under 1 mom. upptagits ett allmänt stadgande därom, att veterinär, som har grundad anledning misstänka förekomsten av i epizootilagen avsedd sjukdom, skall verkställa undersökning för fastställande av sjukdomens art. Något motsvarande generellt stadgande finnes icke för närvarande och har icke heller upptagits i de sakkunnigas eller medicinalstyrelsens förslag till epizootilag. I förslagen till tillämpningskungörelse har emellertid under de speciella föreskrifterna rörande bekämpandet av mul- och klövsjuka, boskapspest, elakartad lungsjuka och svinpest intagits en föreskrift, att vid misstanke om förekomsten av någon av nämnda sjukdomar veterinären skyndsamt, även utan förordnande från länsstyrelsen, skall avresa till platsen för sjukdomsfallet för undersökning. Vid misstanke om förekomsten av andra sjukdomar har i ett flertal fall föreslagits, att veterinär efter förordnande av länsstyrelse skall företaga tjänsteresa för undersökning. Då det emellertid är av synnerlig vikt vid bekämpandet av samtliga de smittsamma husdjursjukdomar som avses i lagen, att de snarast komma under behandling, torde det vara lämpligt, att veterinären, där han har grundad anledning misstänka förekomsten av sådan sjukdom, alltid skyndsamt skall verkställa undersökning. Något missbruk från veterinärernas sida av den av mig förordade bestämmelsen torde näppeligen vara att befara. Vinsten med ett stadgande om skyldighet för veterinär att förskaffa sig ett förordnande från länsstyrelsen, innan han företager tjänsteresa, torde ock vara ringa, då länsstyrelsen svårligen vid anhållan om dylikt förordnande kan bedöma nödvändigheten av detsamma.

I 1 mom. har vidare föreskrivits att, därest för undersökning finnes nödigt, att insjuknat djur nedslaktas, veterinären skall efter inhämtande av

medicinalstyrelsens medgivande äga förordna därom. Tillika har stadgats, att intill dess resultatet av undersökningen föreligger djurägaren icke må i vidare mån än veterinären bestämmer förfoga över insjuknat djur eller dess produkter. I huvudsak liknande bestämmelser återfinnas i 7 § av de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag. Sistberörda stadgande har påkallats av det förhållandet, att det icke sällan förekommit, att djurägare, sedan veterinär tagit och insänt prov från för smittsam sjukdom misstänkt djur, under den tid undersökningen pågått antingen försålt det sjuka djuret eller ock avyttrat mjölk eller andra produkter av djuret. I vissa fall har ett dylikt förfarande medfört spridning av smitta.

Det torde vara nödvändigt vid utbrott av vissa av de smittsamma sjukdomar som avses i lagen, att omedelbara åtgärder vidtagas för hindrande av smittas spridning. Sålunda kan det finnas erforderligt att stället, där sjukdomen uppträder, omedelbart isoleras, att persontrafik till och från detsamma förbjödes, att ofördröjligen förbud utfärdas mot utförsel från stället av djur eller mjölk eller att andra dylika åtgärder med största skyndsamhet vidtagas. Det bör till följd härav givas veterinär befogenhet att utfärda dylika förbud och vidtaga andra nödiga åtgärder, som omedelbart påkallas för hindrande av smittspridning. Under 2 mom. av förevarande paragraf har veterinären därför lämnats befogenhet att på angivet sätt spärra ställe, där sjukdomen förekommer eller misstänkes förekomma. De sjukdomar, beträffande vilka en dylik befogenhet bör tillkomma veterinären, avses skola angivas i av Kungl. Maj:t meddelade tillämpningsföreskrifter, varemot det torde böra lämnas åt medicinalstyrelsen att bestämma omfattningen av spärrningsåtgärderna. Föreskrifterna om spärrningens omfattning torde nämligen bliva väsentligt olika vid de olika sjukdomarna och torde dessutom allt efter som den veterinärvetenskapliga forskningen beträffande sjukdomarnas spridningssätt går framåt vara i behov av revision. För den händelse sådan smittfarlig beröring förekommit mellan ställe, där smittfarlig husdjurssjukdom konstaterats eller misstänkes förekomma, och annat ställe, där djur, som kunna angripas av den ifrågavarande sjukdomen, finnas, att fara för smittas överföring föreligger, bör samma befogenhet som nyss nämnts tillkomma veterinär jämväl beträffande sistberörda ställe. Stadgande härom har införts under andra stycket av 2 mom. De sakkunniga och medicinalstyrelsen hava i sina förslag till epizootilag upptagit en liknande bestämmelse under 5 §. Vid de senaste mul- och klövsjukeepizootierna har en dylik anordning vunnit tillämpning utan stöd av författning.

En spärrningsförklaring bör naturligtvis ej gälla längre tid än nödvändigt. Det bör därför åligga veterinären att, så snart det visar sig att den ifrågasatta sjukdomen ej är för handen, upphäva förklaringen. Förklarar länsstyrelsen det spärrade stället smittat eller misstänkt för

smitta, blir veterinärens spärrningspåbud icke längre av betydelse och bör sålunda utan vidare upphöra. Bestämmelser av nu angivna innebörd hava upptagits i tredje stycket av 2 mom.

4 §.

I denna paragraf hava intagits bestämmelser rörande smittförklaring och misstänktförklaring samt områdes förklarande för skyddsområde. Motsvarande bestämmelser hava de sakkunniga och medicinalstyrelsen upptagit dels under 5 § i förslaget till epizootilag dels ock i den föreslagna tillämpningskungörelsen.

Enligt 1898 års förordning skall, såsom förut anförts, länsstyrelsen vid utbrott av någon i förordningen avsedd sjukdom utfärda smittförklaring. I sammanhang därmed eller sedermera, när så finnes erforderligt, äger länsstyrelsen påbjuda de mått och steg, som till sjukdomens hämmande eller till förekommande av dess spridning enligt förordningen eller de av medicinalstyrelsen utfärdade råd och anvisningar skola iakttagas eller som länsstyrelsen därutöver med avseende å för handen varande förhållanden finner erforderliga. I förordningen exemplifieras närmare de åtgärder, som böra komma ifråga. Några stadganden om misstänktförklaring finnas icke i förordningen. Enligt 1906 års kungörelse om svinpest, svinsjuka samt rödsjuka hos svin samt 1931 års kungörelse angående åtgärder mot hönskolera, hönspest och hönstufus kan däremot såsom förut nämnts misstänktförklaring förekomma.

Enligt kungörelsen den 18 juli 1928 (nr 322) angående förbud mot transport av djur och varor av vissa slag vid utbrott av mul- och klövsjuka m. m. må, då ställe förklarats smittat av mul- och klövsjuka, länsstyrelsen förklara viss del av kringliggande område såsom skyddsområde. En dylik förklaring innebär, att inom området vissa mindre stränga bestämmelser än vid smittförklaring skola äga tillämpning. Sålunda må till område, som förklarats för skyddsområde, icke i vidare mån än medicinalstyrelsen medgiver från inrikes ort införas hästar eller klövbärande djur. Ej heller må utan dylikt medgivande från skyddsområdet utföras vare sig hästar och klövbärande djur eller vissa i kungörelsen angivna delar av klövbärande djur eller hö och halm.

De sakkunniga och medicinalstyrelsen hava i sina förslag till epizootilag upptagit möjlighet för länsstyrelsen att utfärda såväl smittförklaring som misstänktförklaring. Vid vilka sjukdomar sådan förklaring skola utfärdas har angivits i förslagen till tillämpningskungörelse. Vad förklaringarna skola innebära har icke antytts i lagförslagen utan även bestämmelsen därom har upptagit bland tillämpningsföreskrifterna. I dessa hava också inarbetats stadganden motsvarande dem i kungörelsen den 18 juli 1928.

Departements-
chefen.

Vid avfattningen av denna paragraf har jag i huvudsak anslutit mig till vad de sakkunniga och medicinalstyrelsen föreslagit. Sålunda torde

möjlighet till utfärdande av misstänktförklaring i större utsträckning än hittills böra finnas. Den omständigheten, att vid vissa sjukdomar smitta kan spridas redan under inkubationstiden, gör anordningen med misstänktförklaring välbehövlig såsom en skydds- och kampåtgärd mot dessa sjukdomar. På sätt de sakkunniga och medicinalstyrelsen föreslagit torde i tillämpningsförfattning till lagen böra angivas vid vilka sjukdomar smittförklaring och misstänktförklaring skola utfärdas av länsstyrelsen. Det torde emellertid vara lämpligt, att i själva lagen upptagas de mera ingripande åtgärder, som i samband med en smittförklaring eller misstänktförklaring böra få av myndigheterna tillgripas till bekämpande av sjukdomarna. En dylik anordning giver mera stöd åt myndigheternas åtgärder och lämnar den enskilde möjlighet att i huvudsak överblicka de anordningar, som kunna komma att från myndigheternas sida vidtagas i anledning av en smittförklaring eller misstänktförklaring. Åtgärder, vilka torde få anses vara av den betydelsefulla och ingripande natur, att de böra uttryckligen angivas i lagen, äro isolering av det smittade eller för smitta misstänkta stället samt förbud att begagna betesmark och att till smittat eller för smitta misstänkt ställe eller område införa djur, som kunna angripas av den sjukdom, varom fråga är, eller från sådant ställe eller område utföra dylika djur eller mjölk eller sådana andra produkter eller varor, som kunna bidra till spridande av smitta. Att i lagen mera fullständigt angiva de åtgärder, som kunna ifrågakomma vid en smittförklaring eller misstänktförklaring, torde svårligen låta sig göra med hänsyn till de skiftande förhållanden, som äro rådande på området. Åt länsstyrelsen torde därför böra lämnas möjlighet att efter samråd med medicinalstyrelsen träffa de anstalter, som i övrigt finnas erforderliga. Vilka av de i lagen angivna åtgärderna, som vid varje särskild sjukdom böra tillgripas för sjukdomens bekämpande, torde böra överlämnas åt medicinalstyrelsen att avgöra.

Bestämmelserna om områdes förklarande för skyddsområde, vilka bestämmelser av de sakkunniga och medicinalstyrelsen upptagits i tillämpningsförfattningen, hava synts mig vara av så ingripande natur, att de böra upptagas i själva lagen. Vid vilka sjukdomar sådan förklaring bör förekomma torde däremot få angivas i tillämpningsförfattningen.

Slutligen hava i förevarande paragraf under ett andra moment intagits föreskrifter angående när smittförklaring och misstänktförklaring samt förklaring rörande skyddsområde skola upphöra att gälla. Vad härutinnan föreslagits torde icke erfordra någon motivering.

5 §.

Förevarande paragraf innehåller bestämmelser om nedslaktning av djur för hämmande av här ifrågavarande sjukdomar, om skyddsympning samt om smittrening. Bestämmelser i förstberörda två avseenden finnas upptagna i 7 § av de sakkunnigas och medicinalstyrelsens lagförslag.

Beträffande smittrening äro vissa föreskrifter meddelade i 6 § 3 mom. av samma förslag.

I fråga om nedslaktning hava *de sakkunniga* förordat, att medicinalstyrelsen i enlighet med de föreskrifter, Kungl. Maj:t därom utfärdar, skall äga förordna om nedslaktning eller dödande av djur dels vid misstanke om sjukdom av ett eller annat djur för utrönande av sjukdomens art dels ock i fall, då sjukdomen konstaterats, antingen av hel smittad besättning eller ock av vissa sjuka eller för sjukdom misstänkta djur i och för sjukdomens hämmande. Tillika har i de sakkunnigas lagförslag föreskrivits att vid utbrott av någon av sjukdomarna mul- och klövsjuka, boskapspest, elakartad lungsjuka, svinpest, rots, smittsam blodbrist eller vattuskräck sjukdomen obligatoriskt skall bekämpas genom nedslaktning. Vid utbrott av mul- och klövsjuka eller svinpest må dock Kungl. Maj:t förordna, att bekämpandet av sjukdomen i stället skall ske genom isolering, nämligen beträffande besättningar med erkänt stort avelsvärde eller inom visst område. Slutligen har medgivits, att för förhindrande av smittas spridande mindre husdjur såsom fjäderfä, kani- ner, hundar och kattor må dödas, oaktat de icke äro angripna av sjukdomen eller därför misstänkta.

De sakkunniga hava anfört, att erfarenheten ovedersägligen givit vid handen, att nedslaktningsförfarandet såsom kampmetod mot nyss uppräknade sjukdomar är den effektivaste. På grund härav och under beaktande jämväl av de ekonomiska konsekvenserna med hänsyn till exportmarknaden för jordbruksprodukter m. m., som tillämpandet av mindre radikala metoder mot farsoterna ifråga skulle medföra för landet, hava de sakkunniga förklarat sig utan tvekan böra föreslå, att nedslaktningsmetoden i regel skall användas för bekämpande av sagda sjukdomar.

Medicinalstyrelsen har däremot ansett, att i lagen icke böra upptagas några bestämmelser om obligatorisk nedslaktning vid utbrott av vissa sjukdomar. Styrelsen har såsom skäl framhållit, att man icke med säkerhet kunde säga, att icke det vetenskapliga arbete, som med avseende på åtminstone vissa av dessa sjukdomar i stor utsträckning bedres, kunde giva uppslag till bekämpande av dem enligt andra linjer än den nu föreslagna. Det vore olämpligt, om ett sådant bekämpande icke skulle kunna ske utan lagändring.

I de *yttranden*, där spørsmålet om nedslaktning av djur berörts, har medicinalstyrelsens förslag givits företräde.

Med avseende å skyddsypning hava såväl de sakkunniga som medicinalstyrelsen föreslagit, att medicinalstyrelsen vid utbrott av i lagen avsedd sjukdom skall äga påbjuda verkställande av sådan åtgärd, i den mån så anses lämpligt för sjukdomens bekämpande. Medicinalstyrelsen har framhållit, att styrelsen under uttrycket skyddsypning, ehuru med uttrycket vanligen avsåges införande av levande material i

t. ex. ett djur, avsett att inbegripa även serumbehandling och vaccinbehandling med dödat smittämne.

Beträffande smittrening stadgas i 6 § 3 mom. av de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag, att vederbörande veterinär skall, där så finnes erforderligt, äga att låta förstöra foder och andra varor m. m., som kunna befaras överföra smitta och vilka icke kunna betryggande smittrenas, ävensom att föremål icke må genom bortförande eller på annat sätt undandragas sådan åtgärd. I övrigt innehåller förslaget ej något generellt stadgande angående vad vid smittrening skall iakttagas. Där- emot hava de sakkunniga och medicinalstyrelsen i sina förslag till tillämpningskungörelse upptagit detaljerade föreskrifter rörande de smittreningsåtgärder, som vid olika sjukdomar böra verkställas.

Jag har vid avfattningen av bestämmelserna rörande nedslaktning av djur i huvudsak anslutit mig till vad medicinalstyrelsen föreslagit. Det torde icke vara lämpligt att i lagen stadga obligatorisk nedslaktning såsom kampmedel mot vissa sjukdomar. Visserligen är nedslaktningsmetoden för närvarande i ett flertal fall det effektivaste kampmedlet, men å andra sidan har erfarenheten från senaste svåra mul- och klövsjukeepizooti visat, att metoden icke alltid är fullt effektiv och att densamma måst övergivas med hänsyn till sina ekonomiska konsekvenser. I lagen bör därför endast upptagas stadgande, att nedslaktning såsom medel mot de smittsamma husdjursjukdomarna må kunna komma till användning. Vid vilka sjukdomar användningen av detta medel bör ifrågakomma torde bestämmas i av Kungl. Maj:t utfärdade tillämpningsföreskrifter. Det torde därefter få bero på medicinalstyrelsen att vid utbrott av epizooti, vid vilken nedslaktning enligt nyssnämnda föreskrifter må brukas, förordna därom. En dylik anordning innebär naturligtvis, att Kungl. Maj:t, om skäl därtill äro, kan besluta, att metoden vid bekämpandet av viss sjukdom icke vidare skall användas. Å andra sidan bör hinder ej möta för Kungl. Maj:t att i tillämpningsföreskrifterna direkt påbjuda nedslaktning, i fall där sådan åtgärd finnes böra ske, oavsett huruvida medicinalstyrelsen därom förordnar, exempelvis vid utbrott av vattuskräck.

Beträffande bestämmelserna om skyddsympning är jag ense med de sakkunniga och medicinalstyrelsen.

Slutligen har i förevarande paragraf upptagits ett stadgande av innehåll, att medicinalstyrelsen skall äga meddela erforderliga föreskrifter angående smittrening i anledning av sjukdom, som avses i lagen. Det torde nämligen vara lämpligt, att utfärdandet av dylika föreskrifter, vilka äro av huvudsakligen veterinär natur och vilka ofta torde komma att bliva i behov av ändringar, allteftersom nya rön angående ifrågavarande sjukdomar göras, överlåtes åt den centrala förvaltningsmyndigheten på ifrågavarande område. Ett sådant bemyndigande för

*Departements-
chefen.*

medicinalstyrelsen torde innebära rätt jämväl att åt veterinär överlåta befogenhet av det slag, varom stadgats i 6 § 3 mom. av de sakkunnigas och medicinalstyrelsens lagförslag. Till skyldigheten för djurägare och andra att underkasta sig dylika bestämmelser återkommer jag under 7 § av departementsförslaget.

6 §.

Enligt 8 § de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag till epizootilag skall sådan nedslaktning, som avses i 5 § av departementsförslaget, för tillvaratagandet av kött och hudar, där så kan ske utan fara för spridande av smitta och där en dylik ordning kan antagas nedbringa kostnaderna, verkställas å offentligt slakthus eller annan under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning eller ock å slaktautomobil. Tillika har upptagits ett stadgande av innebörd, att slakthus eller slakteriinrättning som nyss nämnts skall ställa lokal och personal till förfogande å tidpunkt, som överenskommes mellan medicinalstyrelsen och anstaltens ledning. En bestämmelse av i huvudsak sistnämnda innebörd har upptagits i departementsförslagets 6 §. Förstberörda stadgande synes däremot vara av beskaffenhet att böra inflyta bland tillämpningsföreskrifterna till lagen.

7 §.

Denna paragraf upptager stadgande om djurägares och andras skyldigheter med avseende å bekämpandet av de smittsamma husdjurssjukdomarna. Motsvarande bestämmelser finnas intagna i 6 § 1 och 2 mom. samt 10 § i förslagen till epizootilag och 7 § 1 mom. i förslagen till tillämpningskungörelse.

Vad *de sakkunniga* i förevarande hänseende föreslagit innebär i huvudsak följande. Djurägare skall vara skyldig att vid förrättning till bekämpande av här avsedda sjukdomar lämna erforderlig handräckning samt i den mån icke annorlunda av Kungl. Maj:t förordnas tillhandahålla nödiga redskap. Djurägare skall vidare vara pliktig att med största skyndsamhet, i regel på egen bekostnad, låta förbränna eller genom fullständig genomkokning oskadliggöra eller, om tillfälle därtill icke gives, nedgräva kropp av djur, som dött på grund av här avsedd sjukdom eller dödat på grund av bestämmelserna i epizootilagen eller tillämpningskungörelsen eller som dött efter skyddsympning. Ytterligare har upptagits en generell föreskrift, att envar skall vara skyldig att tåla det intrång och underkasta sig de åtgärder, som föranledas av bekämpandet av i epizootilagen avsedd sjukdom, samt ställa sig till noggrann efterrättelse i sådant hänseende av vederbörande myndighet eller behörig veterinär meddelade föreskrifter. Därest någon skulle underlåta att skyndsamt fullgöra vad honom åligger, skall detsamma genom länsstyrelsens försorg verkställas på den försumliges bekostnad.

Medicinalstyrelsen har i huvudsak anslutit sig till de sakkunnigas förslag i förevarande avseende. Styrelsen har emellertid i någon mån mild-

rat bestämmelsen rörande djurägares skyldighet att lämna handräckning, i det styrelsen begränsat skyldigheten att tillhandahålla arbetskraft och redskap till att avse allenast å gården tillgänglig arbetskraft och där befintliga redskap.

Jag ansluter mig till vad medicinalstyrelsen i förevarande hänseende förordat. Ifrågavarande bestämmelser synas böra sammanföras i en paragraf i epizootilagen. I sak innebär vad sålunda föreslagits icke någon nyhet. Något uttryckligt stadgande angående skyldighet för en var person att tåla intrång samt underkasta sig åtgärder, som föranledas av bekämpandet av här avsedda sjukdomar finnes visserligen för närvarande icke, men en dylik skyldighet har likväl ansetts gälla enligt allmänna rättsgrundsatser. Att ett uttryckligt stadgande därom kommer till stånd synes lämpligt. Bestämmelserna om djurägares skyldighet att lämna handräckning och ombesörja dödande och nedgrävning av djur hava i hudsak motsvarighet i 1898 och 1906 års författningar.

Departements-
chefen.

8 §.

I denna paragraf behandlas frågan om ersättning av allmänna medel för kostnad och förlust, som förorsakas av tillämpningen av föreskrifterna i epizootilagen eller eljest givna stadganden till bekämpande av här avsedda sjukdomar. Motsvarande bestämmelser återfinnas under 9 och 11 §§ i de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag till epizootilag samt 11 § 4 mom., respektive 10 § 4 mom. i förslagen till tillämpningskungörelse.

I samband med de förslag till ersättningsbestämmelser, för vilka tidigare redogjorts, hava *de sakkunniga* föreslagit, att rätten till ersättning skall vara förverkad om den, som lidit skadan eller förlusten, brustit i vården om honom tillhörigt djur eller överträtt gällande bestämmelser till bekämpande av ifrågavarande sjukdomar, så framt icke av omständigheterna framgår, att han därigenom icke kan anses hava förorsakat skadan eller förlusten. Vidare skall rätten vara förverkad, om djurägaren icke ställer sig till noggrann efter rättelse i vederbörlig ordning meddelade föreskrifter angående tid och sätt för nedslaktning eller om djur, som från annat land införts, angripits av elakartad lungsjuka eller rots innan sex månader eller av mul- och klövsjuka eller boskapspest innan två veckor förflutit efter djurets införsel och det ej bevisligen kan utrönas, att djuret ådragit sig smittan efter införseln. Anspråk på ersättning, varom nu är fråga, skall vid talans förlust framställas hos vederbörande myndighet inom tre månader från den dag, kravet uppkom.

Medicinalstyrelsen har endast gjort den ändringen i de sakkunnigas förslag i förevarande avseende, att styrelsen utslutit bestämmelsen, att rätten till ersättning icke skall vara förverkad vid bristande vård av djur eller överträdelse av gällande bestämmelser så framt av omständig-

heterna framgår, att skadan eller förlusten icke därigenom kan anses hava förorsakats. Styrelsen har ansett, att nämnda förseelser äro av den allvarliga art, att de under alla förhållanden böra medföra ersättningsrättens bortfallande.

I ett flertal *yttranden* hava anmärkingar framställts mot de föreslagna bestämmelserna. Dessa hava ansetts obilliga och alltför stränga. Malmöhus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har förordat, att uteslutande från rätten till ersättning icke borde ifrågakomma för den, som brustit i vården om honom tillhöriga djur, såvitt icke den bristande vården innebure överträdelse av någon bestämmelse rörande sjukdomens bekämpande. Utskottet har även ansett bestämmelsen, att ägare av djur, som införts från utlandet, under vissa förhållanden skall kunna gå miste om ersättning, opåkallad. Utskottet har framhållit, att, då införseln ägt rum med vederbörligt tillstånd och under iakttagande av karantänföreskrifter m. m. ingen anledning funnes att försätta ägaren av införda djur i sämre ställning än andra djurägare. — Jämväl länsstyrelsen i Jämtlands län har funnit sistberörda bestämmelse obillig. Länsstyrelsen har uttalat, att det icke skäligen kunde fordras, att enskild person skulle hålla reda på huruvida någon av ifrågavarande farsoter utbrutit eller hölle på att utbryta i främmande land. Endast under förutsättning att importen skett ehuru importören vetat eller haft skäligen anledning misstänka, att det land, varifrån djuret införts, vore smittat, funne länsstyrelsen bestämmelsen befogad. — Kristianstads läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har ansett, att endast uppsätlig överträdelse av gällande bestämmelser mot de smittsamma husdjurssjukdomarna borde föranleda mistning av rätten till ersättning. Det vore enligt förvaltningsutskottets uppfattning obilligt, att en person, som av rent förbiseende överträdde en bestämmelse, skulle gå miste om ersättning. — Ett liknande uttalande har gjorts av svenska veterinärläkarföreningen.

*Departements-
chefen.*

Frågan om de grunder, efter vilka enligt min mening ersättning av allmänna medel bör utgå för kostnader och förluster i anledning av de till epizootiernas bekämpande givna föreskrifter, har jag tidigare berört. I förevarande paragraf har allenast upptagits ett allmänt stadgande, angivande befogenhet för Kungl. Maj:t att utfärda de bestämmelser i ämnet, som kunna finnas erforderliga. Dylika bestämmelser avses skola i enlighet med nyssberörda grunder meddelas i tillämpningskungörelse till lagen.

Vad angår förslagen om förlust i vissa fall av rätten till ersättning, kan jag icke biträda desamma. De härutinnan ifrågasatta bestämmelserna torde, såsom i ett flertal *yttranden* framhållits, få anses alltför stränga och kunna uppenbarligen leda till obilliga resultat. Nu gällande föreskrifter i ämnet torde vara lämpligare. Jag förordar därför, att dessa i huvudsak oförändrade upptagas i den blivande epizootilagen. För-

lust av rätten till ersättning torde således böra inträda, allenast därest den, vilken lidit förlusten, själv vållat densamma genom bristande vård om honom tillhörigt djur eller genom överträdelse av givna föreskrifter eller genom införande från utrikes ort av djur, som han visste eller hade anledning misstänka vara sjukt.

Mot den föreslagna bestämmelsen om en preskriptionstid av tre månader för nu ifrågavarande ersättningsanspråk har jag intet att erinra. En dylik bestämmelse torde vara berättigad med hänsyn till erfarenheterna från de senaste mul- och klövsjukeepizootierna, då det inträffade att flera månader, i vissa fall till och med år, förflutit efter det grunden för kravet uppkommit, innan ersättning begärdes. Härigenom uppstodo avsevärda svårigheter att bedöma om kraven voro berättigade eller ej. Billighetsskäl torde dock betinga, att Kungl. Maj:t förbehålles möjlighet att med hänsyn till särskilda omständigheter medgiva, att ersättning må utgå, oaktat preskriptionstiden förflutit. Bestämmelserna torde böra upptagas i epizootilagen och icke — vilket de sakkunniga och medicinalstyrelsen avsett — i tillämpningskungörelsen.

I sammanhang med förevarande paragraf må till sist erinras, att enligt 14 § kungörelsen den 9 december 1898 (nr 127) angående vad iakttagas bör till förekommande av smittosamma husdjurssjukdomars införande i riket ägare av djur, som enligt föreskrifterna i samma kungörelse dödas, ej äger undfå ersättning av allmänna medel för djurets värde, även om enligt annan författning sådan ersättning skulle utgå. Någon ändring i vad sålunda stadgats torde ej böra ske. Utan särskilt stadgande torde det vidare vara tydligt, att ersättning av allmänna medel icke utgår för djur, som avlidit i smittsam husdjurssjukdom.

9 §.

Denna paragraf, som innehåller stadgande om de myndigheter, vilka skola handhava bekämpandet av de i epizootilagen avsedda sjukdomarna, överensstämmer i stort sett med 3 § i de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag. En i nämnda förslag upptagen bestämmelse, att järnvägspersonal och fartygsbefäl skulle vara skyldiga att biträda med tillsynen över iakttagandet av de för sjukdomarnas bekämpande givna föreskrifterna, såvitt de avsåge förhindrande av smittas spridande genom järnvägs- eller sjötransport, har jag ansett icke vara av beskaffenhet att böra ingå i lagen.

10 §.

Paragrafen motsvarar 12 § i de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag.

11 §.

Under denna paragraf har upptagits erforderligt bemyndigande för Kungl. Maj:t att meddela de närmare föreskrifter, som finnas behöfliga för lagens tillämpning.

Förslag till tillämpningsföreskrifter hava såsom förut anförts framlagts dels av de sakkunniga och dels av medicinalstyrelsen. Dessa förslag hava sedermera överarbetats inom jordbruksdepartementet, därvid detaljföreskrifterna till sin omfattning väsentligen begränsats, huvudsakligen med utgångspunkt från att åt medicinalstyrelsen borde anföras den närmare utformningen av sättet för sjukdomarnas bekämpande. Detaljföreskrifter, vilka ofta torde bliva i behov av ändringar och kompletteringar, synes sagda myndighet väl skickad att, med ledning av vunna erfarenheter på området, meddela. I anslutning till vad jag vid 8 § anfört hava vid berörda överarbetning i tillämpningsförfattningen intagits närmare bestämmelser rörande ersättning av allmänna medel för kostnader och förluster, som genom förevarande lagstiftning kunna orsakas.

12 §.

Överträdelse av bestämmelserna i epizootilagen eller enligt densamma givna föreskrifter torde på samma sätt som gäller beträffande nuvarande bestämmelser av ifrågavarande slag hemfalla under 19 kap. strafflagen. Erinran härutinnan har ansetts böra ske. Stadgandet motsvarar 14 § i de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag.

Övergångsbestämmelserna.

Departementsförslagets övergångsbestämmelser förete i sak ej andra avvikelser från de av de sakkunniga och medicinalstyrelsen föreslagna än som följer dels därav att, på sätt förut nämnts, tuberkulossjukdomarna uteslutits ur lagen, dels ock därav att, såsom jämväl tidigare angivits, nuvarande kungörelse angående åtgärder mot hönskolera, hönspest och hönstufus avses skola fortfarande gälla såvitt angår sist omnämnda sjukdom.

I de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag till epizootilag har under 13 § intagits ett stadgande av innehåll att annan än legitimerad eller vederbörligen förordnad veterinär ej må förordna om behandling av i lagen avsedd sjukdom. Tillika har stadgats förbud mot anbefallande, försäljning eller användande av medel till förebyggande eller behandling av sådan sjukdom, såvida ej medicinalstyrelsen för nämnda ändamål godkänt dylikt medel eller veterinär därom lämnat anvisning. Förbudet har av de sakkunniga föreslagits skola omfatta samtliga i deras lagförslag upptagna sjukdomar, medan medicinalstyrelsen ansett det samma kunna begränsas till att avse sjukdomar under avdelning I i styrelsens förslag.

Det torde vara en riktig synpunkt, att veterinära åtgärder för bekämpande av smittsamma sjukdomar enligt förevarande lag skola vidtagas uteslutande av veterinär. Såväl lagförslaget som förslaget till tillämpningsföreskrifter utgår från denna förutsättning. Angående fordringar-

na för behörighet att utöva veterinärkonsten är stadgat i 37 § allmänna veterinärinstruktionen den 17 november 1933 (nr 616). Att ur nyssnämnda synpunkt i lagen upptaga en särskild föreskrift sådan som den i 13 § av de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag först omförmälda torde därför ej vara erforderligt. Å andra sidan synes det ej lämpligt att med avseende å behörigheten att behandla smittsamma husdjurssjukdomar i förevarande lag intaga allmänna bestämmelser av natur motsvarande dem, som äro meddelade i lagen den 21 september 1915 om behörighet att utöva läkarkonsten.— Vad angår det ifrågasatta förbudet mot användande m. m. av vissa läkemedel synes ej heller detta spörsmål lämpligen böra upptagas till behandling i förevarande sammanhang.

För att riksdagen må bliva i tillfälle att i så stor utsträckning som möjligt överblicka frågan torde det inom departementet utarbetade förslaget till tillämpningsföreskrifter böra såsom *bilaga fogas* till protokollet. Jag har för avsikt att framdeles, sedan frågan om epizootilagen vunnit sin lösning och förslaget till tillämpningsföreskrifter blivit föremål för ytterligare granskning, ånyo för Kungl. Maj:t anmäla detta förslag.

Departementschefen hemställer härefter, att det inom departementet utarbetade förslaget till lag om bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Flodman.

Billaga.

Förslag

till

kungörelse med närmare föreskrifter angående bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar.

Härigenom förordnas som följer:

Gemensamma bestämmelser.

1 §.

Beträffande de i lagen om bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar (epizootilagen) avsedda sjukdomar skola nedan upptagna bestämmelser lända till efterrättelse.

2 §.

1 mom. Medicinalstyrelsen åligger med avseende å bekämpandet av de i denna kungörelse avsedda sjukdomar

1. att med uppmärksamhet följa sådana sjukdomars uppträdande och spridning såväl inom som utom riket;

2. att till ledning för länsstyrelserna angiva riktlinjer för bestämmelser angående sjukdomarnas bekämpande;

3. att för veterinärer utfärda erforderliga föreskrifter, råd och anvisningar samt fastställa formulär för rapporter m. m.;

4. att till hjälp för djurägare meddela råd och anvisningar för sjukdomarnas igenkännande och bekämpande; samt

5. att i övrigt handhava ledningen av kampen mot sjukdomarna och, där så erfordras, genom framställningar till Kungl. Maj:t eller vederbörlig myndighet verka för deras bekämpande.

2 mom. Medicinalstyrelsen må, i den utsträckning så prövas erforderligt, förordna lämpliga veterinärer att vid utbrott av i denna kungörelse avsedd sjukdom i egenskap av överveterinärer inom för dem bestämda distrikt biträda med diagnostiserandet av sjukdomen och ledandet av kampen mot densamma. Överveterinär skall förordnas för tre år. För varje överveterinär skall utses en suppleant.

Medicinalstyrelsen må tillika, då fara för utbrott av här avsedd sjukdom föreligger, förordna lämpliga veterinärer att vid utbrott av sjukdomen tjänstgöra såsom extra tjänsteveterinärer.

För överveterinär och extra tjänsteveterinär skall medicinalstyrelsen utfärda särskilda instruktioner.

Underrättelse om förordnande, som avses i detta moment, skall av medicinalstyrelsen tillställas vederbörande länsstyrelse samt i erforderlig utsträckning tjänsteveterinärer och andra veterinärer i länet.

3 mom. Med tjänsteveterinärer enligt epizootilagen och denna kungörelse avses läns- och distriktsveterinärer samt med tjänstårsberäkning anställda stadsveterinärer ävensom särskilt förordnade överveterinärer, en var inom sitt tjänstgöringsområde.

3 §.

Det åligger länsstyrelse att till chefen för jordbruksdepartementet skyndsamt inberätta, när länsstyrelsen utfärdat smittförklaring, som omförmäles i 4 § epizootilagen, ävensom när sjukdom, som avses i förklaringen, icke längre förekommer inom länet.

Länsstyrelsen skall om utfärdandet av sådan förklaring eller förklaring, att ställe eller område är misstänkt för smitta ävensom om de i anledning därav meddelade föreskrifterna skriftligen underrätta medicinalstyrelsen, länsveterinären, vederbörande lokala tjänsteveterinärer samt i den utsträckning så finnes erforderligt övriga myndigheter och veterinärer. Förklaringens innehåll skall ock bringas till allmänhetens kännedom genom meddelande i länskungörelserna och en eller flera tidningar ävensom medelst anslag å lämpliga platser inom och närmast omkring det ställe eller område, som beröres av förklaringen.

Länsstyrelse åligger vidare med avseende å bekämpande av de sjukdomar, som i denna kungörelse avses,

1. att, då sådan sjukdom yppas i närbelägen del av främmande land eller inom angränsande län, i samråd med medicinalstyrelsen vidtaga åtgärder till förekommande av sjukdomens spridning till länet;

2. att, då sjukdom som här avses uppträtt inom länet, söka förhindra såväl dess utbredning inom länet som dess överförande till annat län eller till utlandet;

3. att, där det utrönes att smitta förekommer i eller misstänkes hava överförts till annat län, underrätta länsstyrelsen i nämnda län;

4. att vid utbrott av sjukdom som här avses i samråd med medicinalstyrelsen meddela föreskrifter till förebyggande av smittas spridande vid djurställningar, marknader, andra tillfällen då djur sammanföras, eller auktioner vid vilka djur skola försäljas, ävensom angående särskilda försiktighetsmått vid transport av djur, varor och redskap;

5. att i den omfattning, som anses nödig, föranstalta om effektiv bevakning av område, som förklarats smittat eller misstänkt för smitta samt, där så finnes påkallat av förhållandena, söka utverka, att armén tillhörigt manskap med befäl och material i avvaktan på Kungl. Maj:ts beslut i ärendet ställes till förfogande för vakthållning;

6. att förordna tjänsteveterinär, att, då förhållandena därtill giva an-

ledning, verkställa undersökning för utrönande huruvida sjukdom eller smitta förefinnes utanför smittat område;

7. att, därest djurägare icke tillhandahåller nödig arbetskraft för gravgrävning eller för utförande av annat arbete, som föranledes av i vederbörlig ordning meddelad föreskrift till bekämpande av här avsedd sjukdom, på hemställan av veterinär anmoda polismyndighet att skyndsamt tillkalla arbetsmanskaf i och för arbetets utförande;

8. att efter utbrott av sjukdom som här avses meddela erforderliga föreskrifter

a) för mejerier och för gårdar, som leverera mjölk till mejeri, angående åtgärder till hindrande av smittspridning, häri inbegripet förordnande om stängning av mejeri i och för smittrening,

b) för kontrollassistenter, jordbrukskonsulenter och andra dylika personer beträffande de inskränkningar och försiktighetsmått, som skola gälla för dem vid utövande av deras verksamhet inom smittat eller misstänkt område,

c) för lokala polismyndigheter beträffande deras åligganden med avseende å bekämpande av sjukdomen ävensom å undersökningar för utrönande av smittkälla och dylikt; samt

9. att, där så finnes erforderligt,

a) sörja för ändring av tid och ort för tingssammanträde, kommunalstämma, uppboördsstämma, marknad, auktion och dylikt;

b) hos vederbörande myndighet utverka inställande av gudstjänst, skol- och konfirmationsundervisning;

c) förbjuda nöjestillställningar och sörja för förhindrande av folksamlingar, vilka kunna bidraga till smittas spridande.

4 §.

Veterinär skall i fråga om bekämpandet av sjukdom som avses i denna kungörelse ställa sig till noggrann efterrättelse av medicinalstyrelsen eller länsstyrelse i sådant hänseende utfärdade föreskrifter.

5 §.

Det åligger djurägare att hålla husdjur, som angripits eller misstänkes vara angripet av i denna kungörelse avsedd sjukdom, avskilt från friska husdjur intill dess veterinär lämnat föreskrifter angående djurets vård.

Djur, som dött eller misstänkes hava dött i sådan sjukdom som i föregående stycke sägs, skall, såvitt möjligt, till dess undersökning av veterinär blivit verkställd, av djurägaren på lämpligt sätt förvaras å avskild plats.

6 §.

1 mom. Saknar husdjur, som är eller misstänkes vara angripet av smittsam sjukdom som här avses, tillsyn och kan ägaren ej anträffas, åligger

det hälsovårdsnämnd att göra sådan anmälan, som i 2 § epizootilagen omnämnes, samt att i övrigt fullgöra de skyldigheter, som eljest skulle åvilat djurägaren.

2 mom. Anträffas djur dött ute å mark eller uppflutet vid strand under förhållanden, som göra sannolikt att djuret dött av i denna kungörelse avsedd sjukdom, och är ägaren okänd, skall anmälan om förhållandet göras hos hälsovårdsnämnden, som har att efter samråd med vederbörande tjänsteveterinär föranstalta om kadavrets oskadliggörande.

3 mom. Innehar djurägare ej tjänlig mark för nedgrävning, skall hälsovårdsnämnden efter framställning av veterinär anvisa lämplig nedgrävningsplats.

4 mom. Angående hälsovårdsnämnds åligganden i fråga om åtgärder till förhindrande av smittsamma sjukdomars överförande till människor och tillsyn över animala födoämnen är särskilt stadgat.

7 §.

Utbrbyter sjukdom som i denna kungörelse avses bland arméns hästar eller övriga djurbestand, skall anmälan därom av vederbörande militärveterinära myndighet göras hos medicinalstyrelsen.

8 §.

Nedslaktning av friska djur jämlikt stadgandet i 5 § epizootilagen skall för tillvaratagande av kött och hudar, där så kan ske utan fara för smittas spridande och där nedslaktning i dylik ordning kan antagas nedbringa kostnaderna, verkställas å offentligt slakthus, under offentlig kontroll ställd enskild slakteriinrättning, annan av medicinalstyrelsen godkänd lokal eller å slaktautomobil.

9 §.

1 mom. Djurägare är berättigad till ersättning av allmänna medel för djur, med undantag för hund och katt, som efter vederbörligt förordnande enligt 3 eller 5 § epizootilagen avlivas eller som dör till följd av skyddsympning, vilken verkställts efter medicinalstyrelsens jämlikt sistnämnda paragraf meddelade beslut.

Ersättning skall utgå efter det värde djuret skulle hava haft om sjukdomen ej inträffat. För djur, som dödats såsom angripet av rots, skall dock ersättning av allmänna medel utgå med endast halva värdet, därest djurets ägare medgivit dödandet eller djuret vid obduktion befinnes angripet av sjukdomen.

Kan nedslaktat djur eller del därav till nytta användas och ställes sådan vara till djurägarens förfogande, skall densamma särskilt värderas och avdrag därför göras vid ersättningens bestämmande.

2 mom. Ersättning för förlust på grund av förbud att begagna betesmark skall utgå av allmänna medel i den mån förlusten icke kan täckas genom försäkring med bidrag av statsmedel. Förlust, som här avses, skall uppskattas till sitt fulla värde. Ersättning skall dock icke utgå, då betesförbudet föranletts av nedgrävning av kadaver.

3 mom. Utfärdas till förhindrande av smittas spridande förbud mot utförsel av produkt av mjölk, skall ägaren, i den mån försäkring som i 2 mom. avses icke kan erhållas mot den genom förbudet honom tillskyndade förlusten, vara berättigad till ersättning för densamma av allmänna medel. Ersättningen skall uppskattas efter vad i varje fall prövas skäligt.

4 mom. Ersättning av allmänna medel för föreskrivna smittreningsåtgärder skall utgå i den mån försäkring, som förut omförmäls, icke kan erhållas till täckande av kostnaden för dylika åtgärder. Djurägare vare dock icke berättigad till ersättning av allmänna medel på grund av att han i enlighet med bestämmelserna i 7 § första stycket epizootilagen ställt till förfogande arbetskraft och redskap för vidtagande av åtgärd som nyss nämnts.

5 mom. Har djurägare tillhandahållit arbetskraft för handräckning för annat ändamål än för verkställande av smittreningsåtgärder, skall han därför vara berättigad till gottgörelse av allmänna medel i den mån han för ändamålet måst anställa särskilda arbetare eller arbetet utförts på övertid eller å sön- eller helgdag. Ersättning skall utgå efter den arbetslön, som i orten i allmänhet tillkommer sådan arbetare, dock högst med belopp som djurägaren nödgats utgiva i ifrågakomna hänseende.

6 mom. Vid anlitan i enlighet med bestämmelserna i 8 § av inrättning som där avses skall ersättning härför ävensom för transport av djuren till slaktplatsen gäldas av allmänna medel.

7 mom. Av allmänna medel skola gäldas kostnad för vakthållning och övriga kostnader för områdes avspärrning, för värdering varom i 10 § förmäles, för av djurägare använda, av veterinär föreskrivna vacciner eller andra förebyggande medel mot i denna kungörelse avsedd sjukdom, för av veterinär vid undersökning för konstaterande av här ifrågavarande sjukdom använda hjälpmedel såsom mallein och dylikt, för undersökning å statens veterinärbakteriologiska anstalt eller av medicinalstyrelsen godkänt veterinärbakteriologiskt laboratorium beträffande förekomsten av sådan sjukdom samt för fraktkostnad för insändande till anstalten eller laboratoriet av prov och dylikt. Likaledes skall, där icke annorledes särskilt stadgas, av allmänna medel gäldas ersättning för av veterinär företagen förrättning enligt denna kungörelse eller eljest i vederbörlig ordning givna föreskrifter för bekämpande av i kungörelsen avsedd sjukdom.

8 mom. Påbjudes vid bekämpande av sjukdom, som i denna kungörelse avses, isolering av område eller annan dylik åtgärd och vållas någon där-

igenom väsentligt intrång i näring eller avsevärd minskning i arbetsförtjänst, må Kungl. Maj:t, om skäl därtill äro, därför tillerkänna honom ersättning av allmänna medel. Likaledes må Kungl. Maj:t, då särskilda omständigheter därtill föranleda, vid förekomsten av i denna kungörelse avsedd sjukdom medgiva djurägare ersättning utövar vad i denna paragraf förut stadgats för kostnad för dödande eller oskadliggörande av djur samt för smittreningsåtgärder och därav förorsakad förlust.

10 §.

1 mom. Värdering för bestämmande av ersättning, som i 9 § 1—3 mom. avses, skall verkställas av vederbörande tjänsteveterinär eller av länsstyrelsen därtill förordnad veterinär jämte en värderingsman. Då fråga är om värdering av besättning, som, oberäknat mindre djur, består av mer än 10 nötkreatur eller 10 hästar över två års ålder eller 50 får eller 50 svin över fyra månaders ålder, skola i värderingsförrättningen deltaga jämte veterinären två värderingsmän. Värdering av djur, som skola nedslaktas enligt bestämmelserna i 3 § 1 mom. epizootilagen, må verkställas av veterinären ensam, därest djurägaren godkänner värderingen.

2 mom. Det skall ankomma på lantbruksstyrelsen samt hushållningssällskap eller dess förvaltningsutskott att var för sig inom varje hushållningssällskaps område utse minst två värderingsmän jämte suppleanter för dessa. Värderingsman skall utses för en tid av tre år. Prövar medicinalstyrelsen vid häftigt utbrott av sjukdom, som i denna kungörelse avses, så erforderligt, skola efter framställning av styrelsen ytterligare värderingsmän utses för den tid sjukdomen varar. Till värderingsmän böra väljas personer, som äro bosatta inom olika delar av länet eller hushållningssällskapets område. Lantbruksstyrelsen och vederbörande hushållningssällskap skola skyndsamt till medicinalstyrelsen insända uppgift å de personer, som utsetts till värderingsmän och suppleanter, samt å deras post-, telegraf- och telefonadress. Medicinalstyrelsen har att därom underrätta vederbörande länsstyrelser och tjänsteveterinärer.

3 mom. Vederbörande veterinär åligger att utsätta tid och plats för värderingsförrättningen samt därtill kalla erforderligt antal värderingsmän. Skola i förrättningen deltaga två värderingsmän, skall till densamma kallas en av de av lantbruksstyrelsen utsedda och en av de av hushållningssällskapet eller dess förvaltningsutskott utsedda värderingsmännen. Kan veterinären icke med kallelse anträffa sådan värderingsman, eller kan värderingsman icke utan avsevärt dröjsmål komma tillstädes, må veterinären i dennes ställe kalla annan värderingsman.

Till värderingsförrättningen skall genom veterinärens försorg, såvitt ske kan, jämväl kallas djurägaren. Dennes frånvaro skall dock icke utgöra hinder för förrättningens verkställande.

4 mom. Deltaga i värderingsförrättning veterinär och en värderingsman och kunna de icke enas om ersättningens storlek, skall densamma bestämmas efter medeltalet av de utav envar av dem föreslagna värden. Deltaga i förrättningen veterinär och två värderingsmän och kan enighet om ersättningens storlek icke uppnås, skall det värde gälla, varom två av de i förrättningen deltagande enats. Äro alla av olika mening, skall ersättningen beräknas efter medeltalet av de utav dem var för sig föreslagna värdena, dock ej till högre belopp, än som motsvarar det näst högsta av sagda värden.

5 mom. Över varje värdering skall värderingsinstrument enligt formulär, som medicinalstyrelsen fastställer, upprättas i två exemplar, av vilka det ena skall överlämnas till djurägaren och det andra skall, försett med bevis om delgivningen med denne, insändas till länsstyrelsen.

11 §.

1 mom. Framställning om utbekommande av ersättning skall göras skriftligen. Har värdering varom förmåles i 10 § ägt rum, skall vid ansökningen fogas värderingsinstrument med av veterinären åtecknat bevis att honom veterligt förhållande icke förekommit, som föranleder förlust av ersättning enligt 8 § andra stycket epizootilagen, ävensom, då fråga är om ersättning för djur om vars dödande medicinalstyrelsen förordnat, bevis att djuret avlivats. Har värdering icke förekommit, skall framställningen vara åtföljd av räkning, attesterad av vederbörande veterinär, jämte bevis som nyss nämnts. Länsstyrelsen skall, innan beslut om beloppets utanordnande fattas, höra länsveterinären.

2 mom. Veterinär enligt 9 § 7 mom. andra punkten tillkommande ersättning skall utgå jämlikt gällande taxa för veterinärs tjänsteförrättning.

3 mom. Värderingsman som omförmåles i 10 § skall vara berättigad att av allmänna medel uppbära för av honom i hans nämnda egenskap företagen förrättning dels rese- och traktamentsersättning enligt klass II C i allmänna resereglementet, dels ock gottgörelse för sitt besvär med belopp som medicinalstyrelsen bestämmer.

12 §.

Den, som icke åtnöjes med medicinalstyrelsens eller länsstyrelses beslut eller eljest i anledning av bestämmelserna i epizootilagen eller denna kungörelse meddelade föreskrifter, äger att däröver anföra besvär inom den tid och i den ordning, som för överklagande av förvaltande myndighets eller ämbetsverks beslut i allmänhet är stadgat. Överklagat beslut gånge dock i verkställighet utan hinder av förd klagan.

Särskilda bestämmelser.

Mul- och klövsjuka.

13 §.

1 mom. Veterinär, som vid mottagande av anmälan om sjukdomsfall anser sig hava grundad anledning misstänka att mul- och klövsjuka föreligger, skall ofördröjligen för undersökning avresa till stället för sjukdomsfallet. Tillika skall han omedelbart i enlighet med vad i 3 § 2 mom. första stycket epizootilagen omförmåles förklara stället spärrat, tills närmare undersökning verkställts.

2 mom. Har veterinär vid av honom företagen undersökning funnit grundad anledning till antagande att mul- och klövsjuka föreligger, skall han *dels* omedelbart på skyndsammast möjliga sätt underrätta vederbörande överveterinär eller, om sådan icke finnes förordnad, länsveterinären om sjukdomsfallet ävensom förklara stället, där detsamma inträffat, och ställe, som varit utsatt för smittfarlig beröring, som i 3 § 2 mom. andra stycket epizootilagen avses, spärrat, *dels*, därest från sådant ställe leverans av mjölk närmaste dagarna före undersökningen ägt rum till mejeri, förordna om dettas stängning för företagande av smittrening, *dels ock* i övrigt enligt av medicinalstyrelsen lämnade anvisningar vidtaga eller föreskriva vidtagande av de åtgärder, som kunna vara erforderliga för hindrande av smittas spridande.

14 §.

Överveterinär eller länsveterinär, som mottagit anmälan enligt 13 § eller eljest erhållit kännedom om sjukdomsfall som misstänkes vara mul- och klövsjuka, skall, därest sjukdomen icke är gängse i orten, ofördröjligen avresa till platsen för sjukdomsfallet för fastställande av huruvida sjukdomen föreligger.

Har veterinär som i första stycket sägs konstaterat mul- och klövsjuka eller har han skälig anledning misstänka, att sjukdomen föreligger, skall han omedelbart hos medicinalstyrelsen och vederbörande länsstyrelse göra anmälan om sjukdomsfallet samt hos länsstyrelsen hemställa om smitt- eller misstänktförklaring av stället, där fallet förekommit, samt i övrigt i vad på honom ankommer föranstalta om vidtagande av åtgärder för sjukdomens bekämpande. Anser han sig vid undersökning icke kunna förklara mul- och klövsjuka föreligga men finner han icke heller med säkerhet utslutet, att sjukdomen är för handen, skall han för undersökning till statens veterinärbakteriologiska anstalt eller av medicinalstyrelsen godkänt veterinärbakteriologiskt laboratorium insända undersökningsmaterial från sjukt eller av sjukdomen dött djur.

15 §.

1 mom. Medicinalstyrelsen skall, då anmälan inkommit om att mul- och klövsjuka utbrutit inom landet, skyndsamt besluta, huruvida för be-

kämpande av sjukdomen nedslaktning av smittad eller för smitta misstänkt kreatursbesättning skall äga rum eller huruvida sjukdomen skall bekämpas genom isolering av sådan besättning. Fattas beslut att sjukdomen skall bekämpas genom nedslaktning, må styrelsen bestämma att besättning, som enligt uppgift från lantbruksstyrelsen äger särskilt stort avelsvärde, icke skall omfattas av beslutet. Om vad medicinalstyrelsen beslutat skall styrelsen på skyndsammast möjliga sätt underrätta chefen för jordbruksdepartementet ävensom vederbörande länsstyrelse, länsveterinär och överveterinär.

2 mom. Det åligger medicinalstyrelsen att årligen före december månads utgång från ledningen för landets offentliga slakthus och andra under offentlig kontroll ställda slakteriinrättningar infordra uppgifter för nästföljande år angående de taxor och övriga villkor, som avses skola tillämpas vid slakt i enlighet med bestämmelserna i 8 §, och att upprätta särskild förteckning över sålunda inkomna uppgifter. Utdrag av uppgifterna skola i början av januari månad varje år tillställas vederbörande länsveterinärer och överveterinärer.

3 mom. Lantbruksstyrelsen skall årligen efter hörande av hushållningssällskapen uppgöra förteckning över de nötkreaturs-, får- och svinbesättningar, vilka styrelsen anser på grund av erkänt stort avelsvärde böra, i fall då för mul- och klövsjukas bekämpande förordnas om nedslaktning av smittade eller för smitta misstänkta besättningar, enligt stadgandet i 1 mom. undantagas från dylik åtgärd. Förteckningen skall så snart ske kan tillställas medicinalstyrelsen.

16 §.

1 mom. Länsstyrelse skall vid fara för utbrott av mul- och klövsjuka inom länet dels från vederbörande kommunalnämndsordförande, magistrater och stadsstyrelser infordra uppgift å inom kommunen eller staden bosatta personer, vilka vid utbrott av sjukdomen kunna anses lämpliga att utföra arbete såsom desinfektörer, vaktmanskap, slaktare m. m. ävensom upprätta samt till länsveterinären och vederbörande överveterinärer översända förteckning å sådan personal, dels ock infordra och pröva anbud å leverans av smittreningsmedel samt översända förteckning å godkända leverantörer till tjänsteveterinärerna inom länet.

Här angivna åtgärder skola vid fortsatt fara för utbrott av sjukdomen företagas en gång årligen.

2 mom. Förekommer mul- och klövsjuka i närbelägen del av främmande land och antager sjukdomen där stark utbredning, skall länsstyrelsen genom meddelande i länskungörelserna och tidningar inom länet fästa allmänhetens uppmärksamhet på den fara som föreligger för sjukdomens införande till riket ävensom i samband därmed vädja till allmänheten att i möjligaste mån undvika besök i smittat land och beröring med därifrån kommande personer.

3 mom. Så snart anmälan som i 14 § avses inkommit, åligger det länsstyrelse att utfärda smitt- eller misstänktförklaring samt vidtaga på styrelsen i övrigt ankommande åtgärder för bekämpande av ifrågavarande sjukdom. Förekommer sjukdomen icke tidigare inom landet, skall länsstyrelsen, innan smitt- eller misstänktförklaring sker, inhämta medicinalstyrelsens medgivande till förklaringens utfärdande.

17 §.

1 mom. Å ställe som förklarats misstänkt för mul- och klövsjuka skall vederbörande tjänsteveterinär efter förordnande av länsstyrelsen företaga förnyad undersökning av hälsotillståndet inom där befintlig besättning så ofta överveterinären eller, om sådan icke förordnats, länsveterinären anser erforderligt.

2 mom. Nedslaktning och nedgrävning eller annat oskadliggörande av djur skall, såvida icke medicinalstyrelsen annorlunda förordnat, övervakas, i fråga om nedslaktning å offentligt slakthus eller under offentlig kontroll ställd enskild slakteriinrättning, av vederbörande besiktningsveterinär, och i fråga om nedslaktning i annat fall eller oskadliggörande av djur, av veterinär som länsstyrelsen därtill förordnar.

18 §.

Slutlig smittrening å ställe varest mul- och klövsjuka förekommit skall utföras under uppsikt av därtill av länsstyrelsen förordnad veterinär eller av utav länsstyrelsen godkänd och vederbörande tjänsteveterinär underställd desinfektör. Arbetet skall utföras med noggrant aktgivande på utfärdade föreskrifter. Efter smittreningens avslutande skall slutbesiktning verkställas av vederbörande överveterinär.

19 §.

Har beslut fattats att mul- och klövsjuka skall bekämpas genom isole-ring av smittad eller för smitta misstänkt besättning, skall vad i 17 § 1 mom. stadgas icke vidare tillämpas. För sådant fall skola de i 20—23 §§ upptagna särskilda bestämmelser lända till efterrättelse.

20 §.

1 mom. Medicinalstyrelsen må i den utsträckning styrelsen finner lämpligt besluta, att inom område, varest mul- och klövsjuka skall bekämpas på sätt i 19 § sägs, överveterinärs åligganden skola utföras av vederbörande tjänsteveterinär, och skall styrelsen i samband därmed äga besluta angående den omfattning, vari bestämmelserna i 13 och 14 §§ fortfarande skola vinna tillämpning.

2 mom. Medicinalstyrelsen må, om så finnes erforderligt, inom område, som i första momentet avses, förordna veterinärkandidat att såsom extra tjänsteveterinär biträda tjänsteveterinär.

21 §.

1 mom. Ägare av kreatursbesättning, som smittats av mul- och klövsjuka, är, då sjukdomen skall bekämpas genom isolering, skyldig att på egen bekostnad ställa besättningen under veterinärvård och till länsstyrelsen anmäla vilken veterinär han lämnat sådant uppdrag. Veterinären skall omedelbart verkställa smittöverföring till samtliga klövbärande djur i besättningen, och åligger det djurägaren att med uppmärksamhet följa resultatet av smittöverföringen och lämna veterinären upplysning därom.

2 mom. Utan avseende på vilken veterinär djurägaren lämnat uppdrag som i 1 mom. första punkten avses, skall det ankomma på vederbörande tjänsteveterinär att under den tid stället är smittförklarat övervaka efterlevnaden av gällande isoleringsföreskrifter.

22 §.

Hava å smittförklarat ställe, varest mul- och klövsjuka bekämpas genom isolering, samtliga klövbärande djur, som angripits av sjukdomen, fullständigt tillfrisknat, åligger det djurägaren att inom av medicinalstyrelsen bestämd tid sedan det sist insjuknade djuret tillfrisknat tillkalla veterinär för undersökning, huruvida slutlig smittrening må kunna verkställas. Kan sådan enligt av medicinalstyrelsen meddelade föreskrifter företagas, skall veterinären enligt fastställt formulär därom avgiva intyg i två exemplar, av vilket det ena skall tillställas djurägaren och det andra skall av veterinären ofördröjligen översändas till länsstyrelsen.

För förrättning och intyg som i föregående stycke omförmäles skall djurägaren till veterinären utgiva gottgörelse.

23 §.

Vill någon, där så är medgivet, från ställe, vilket varit smittförklarat och där sjukdomen bekämpats genom isolering, förrän ett år förflutit efter det smittförklaring hävts, för annat ändamål än omedelbar nedslaktning bortföra klövbärande djur, som under tiden för smittförklaringen befunnit sig å stället, vare skyldig tillse att djurets klövar omedelbart före bortförandet omsorgsfullt beskäras och behandlas med av medicinalstyrelsen föreskrivet medel.

Mottager någon djur som här avses med vetskap om att behandling som nyss sagts underlåtits, skall han omedelbart före djurets inställande bland andra klövbärande djur, låta detsamma undergå sådan behandling.

Boskapspest och elakartad lungsjuka.

24 §.

Med avseende å bekämpandet av boskapspest och elakartad lungsjuka skall i tillämpliga delar gälla vad beträffande bekämpandet av mul- och

klövsjuka föreskrives med undantag av bestämmelserna i 21 § 1 mom. andra punkten och 23 § samt under iakttagande

beträffande *boskapspest*, att beslut om nedslaktning endast bör avse idisslande djur samt att medicinalstyrelsen må, då boskapspest utbrutit, påbjuda, att varje inom av styrelsen bestämt avstånd från smittat ställe inom kreatursbesättning inträffat fall av invärtes sjukdom hos idisslande djur omedelbart skall av besättningens ägare anmälas hos närmast boende veterinär, samt

beträffande *elakartad lungsjuka*, att beslut om nedslaktning endast bör avse nötkreatur och getter, att sådana djur å ställe, som förklarats misstänkt för smitta eller spärrat, skall av tjänsteveterinär efter länsstyrelsens förordnande minst två gånger i månaden under den tid stället är misstänktförklarat eller spärrat underkastas klinisk undersökning samt att obduktion skall verkställas å döda eller slaktade djur från ställe, som nyss nämnts, i den utsträckning medicinalstyrelsen finner erforderligt.

Svinpest.

25 §.

Med avseende å bekämpande av svinpest skall i tillämpliga delar, i den mån här nedan icke annorledes stadgas, gälla vad beträffande mul- och klövsjuka föreskrives i 13—16 §§ samt 19, 20 och 22 §§.

26 §.

Svinpest må icke av veterinär förklaras vara för handen, med mindre sjukdomens diagnos fastställts vid undersökning å statens veterinär-bakteriologiska anstalt eller av medicinalstyrelsen godkänt veterinärbakteriologiskt laboratorium.

Veterinär, som har anledning misstänka förekomst av svinpest, skall till anstalt eller laboratorium som i första stycket sägs insända jämte utförlig sjukdomsbeskrivning material från dött eller slaktat för sjukdomen misstänkt djur.

27 §.

1 mom. Har ställe förklarats smittat av svinpest, skall länsstyrelsen förordna tjänsteveterinär att utöva tillsyn över svinbesättningen å stället. För sådant ändamål må veterinären bemyndigas att till stället företaga tjänsteresa högst en gång i veckan under den första månaden efter smittförklaringen och därefter, så framt icke omständigheterna i särskilt fall påkalla tätare besök, högst två gånger i månaden.

2 mom. Har ställe förklarats misstänkt för svinpest, skall länsstyrelsen förordna tjänsteveterinär att, intill dess visshet vunnits i fråga om sjukdomens förekomst, vid förnyat sjukdoms- eller dödsfall inom svinbesättningen å stället företaga erforderlig undersökning eller obduktion ävensom att vid misstanke om svinpest insända nytt undersökningsmaterial till anstalt eller laboratorium som i 26 § sägs.

28 §.

1 mom. Länsstyrelse må, därest ett flertal fall av svinpest under kortare tidrymd inträffat inom länet, om så prövas erforderligt för bekämpande av sjukdomen, efter medicinalstyrelsens hörande, förbjuda utförelse av levande svin från länet.

2 mom. Finnes anledning antaga att genom användande av köksavfall (s. k. svinmat) eller slaktavfall eller dylikt för utfodring av svin kan befaras utbrott eller spridning av svinpest, må länsstyrelse, i den utsträckning så prövas erforderligt, föreskriva, att sådant avfall skall fullständigt genomkokas, innan det användes till utfodring.

Rots.

29 §.

1 mom. Veterinär, som har grundad anledning misstänka att häst lider av rots, skall omedelbart företaga tjänsteresa för undersökning av såväl det sjuka djuret som även, efter länsstyrelsens förordnande, övriga hästar å det ställe där det sjuka djuret finnes.

Rots må icke av veterinär förklaras vara för handen, med mindre diagnosen fastställts genom undersökning i enlighet med av medicinalstyrelsen utfärdade föreskrifter.

2 mom. Har vid undersökning, som omförmäles i 1 mom., icke med bestämdhet kunnat konstateras att för rots misstänkt häst är angripen av sjukdomen, men föreligga sannolika skäl att så är fallet, skall, därest hästens ägare icke medger att densamma omedelbart dödas, länsstyrelsen efter hemställan av veterinären utfärda misstänktförklaring, och skall hästen inom tid och på sätt medicinalstyrelsen bestämmer underkastas förnyad undersökning. Giver denna positivt resultat, förfäres i enlighet med bestämmelserna i 3 mom. Lämnar undersökningen icke positivt resultat men finnes alltjämt misstanke att rots föreligger, skall veterinären underställa medicinalstyrelsen frågan hur med hästen skall förfaras. Föreskriver medicinalstyrelsen att blodprov skall tagas vid undersökning som i detta moment avses, skall djurägaren gälda kostnaden för provets tagande.

3 mom. Har undersökning, som avses i 1 mom., givit vid handen, att sjukdomen förefinnes, åligger det veterinären att skyndsamt underrätta länsstyrelsen, som skall utfärda smittförklaring. Veterinären skall ock underrätta medicinalstyrelsen, som har att skyndsamt fatta beslut huruvida av sjukdomen angripet djur skall dödas.

4 mom. Har av rots angipen eller för sådan sjukdom misstänkt häst varit i beröring med frisk häst från annat ställe, skall sistnämnda häst å tid efter beröringen, som medicinalstyrelsen bestämmer, underkastas undersökning varom förmäles i 1 mom., och skall i avbidan på resultatet av

undersökningen på hemställen av vederbörande veterinär stället där hästen finnes förklaras misstänkt för smitta.

5 mom. Kropp efter häst, som dödats på grund av rots eller misstanke om förekomsten av sjukdomen, skall obduceras. Efter obduktionen skola i enlighet med av medicinalstyrelsen meddelade föreskrifter sjukligt förändrade delar av djuret jämte obduktionsprotokollet för undersökning insändas till statens veterinärbakteriologiska anstalt eller av medicinalstyrelsen godkänt veterinärbakteriologiskt laboratorium.

Vattuskräck.

30 §.

1 mom. Finner veterinär att djur angripits av vattuskräck, skall han omedelbart tillse att djuret dödas samt om sjukdomsfallet underrätta länsstyrelsen, som det åligger att utfärda smittförklaring.

Inom område, som förklarats smittat av vattuskräck, skola enligt medicinalstyrelsens bestämmande djur med symptom på sjukdomen samt djur, som bitits av djur, angripet av sjukdomen, ofördröjligen dödas.

Inom området befintliga hundar skola, därest de icke hållas instängda eller bundna, vara försedda med munkorg och ledas i band, dock må länsstyrelse meddela undantag från denna bestämmelse beträffande polishundar, då de användas i tjänsten. Alla kattor inom området skola dödas.

Iakttagas ej föreskrifterna i nästföregående stycke, är en var berättigad att döda utelöpande hund och katt. Där så anses behöfligt, må länsstyrelse kunna förordna om anställande av jakt å kringlöpande hundar och kattor ävensom å vilda djur, därest sjukdomen skulle uppträda bland sådana.

Det åligger länsstyrelse att, därest vattuskräck förekommer inom länet, därom underrätta länsstyrelserna i angränsande län.

2 mom. Finner i annat fall än i 1 mom. sägs veterinär skäl misstänka, att djur är angripet av vattuskräck, skall han, om ägaren icke tillåter djurets dödande, förordna att djuret omedelbart fullständigt isoleras samt tillika skyndsamt om sjukdomsfallet underrätta länsstyrelsen, som har att utfärda misstänktförklaring. Har för vattuskräck misstänkt djur bitit annat djur, skall det senare djuret jämväl anses misstänkt för att vara angripet av sjukdomen. Är djur, som misstänkes för att lida av vattuskräck, utelöpande och kan detsamma icke infångas, skall det om möjligt dödas. Har människa blivit biten av ett för vattuskräck misstänkt djur, bör djuret dock icke dödas, förrän visshet vunnits huruvida vattuskräck föreligger.

3 mom. Länsstyrelse må, därest vattuskräck yppas inom ett närliggande land eller län, påbjuda att inom till det landet eller länet angränsande område hundar skola vara bundna eller försedda med munkorg samt kattor skola dödas.

Koppor hos får.

31 §.

1 mom. Har veterinär konstaterat koppor hos får och förekommer sjukdomen icke tidigare inom landet, skall han telegrafiskt underrätta medicinalstyrelsen. Medicinalstyrelsen må till säkerställande av diagnosen, om så prövas erforderligt, förordna om ytterligare undersökning. Det åligger veterinären att enligt medicinalstyrelsens beslut göra anmälan om inträffat sjukdomsfall till länsstyrelsen, som har att utfärda smittförklaring.

Förekommer sjukdomen tidigare i landet, skall veterinären omedelbart hos länsstyrelsen anmäla fallet och skall länsstyrelsen utfärda smittförklaring.

2 mom. Anser sig veterinär hava anledning misstänka koppor hos får, skall vad i 1 mom. stadgas äga motsvarande tillämpning, därvid bestämmelserna om utfärdande av smittförklaring i stället skola hava avseende å misstänktförklaring.

3 mom. Länsstyrelsen skall i samband med utfärdande av smittförklaring förordna vederbörande tjänsteveterinär att en gång i veckan så länge sjukdomen varar undersöka den smittade fårhjorden. Till förkortande av sjukdomens varaktighet skall veterinären snarast möjligt verkställa smittöverföring å samtliga till fårhjorden hörande djur.

4 mom. Anses smittad fårhjord innebära särskild fara för sjukdomens spridning, äger medicinalstyrelsen på hemställen av tjänsteveterinären förordna om fårhjordens nedslaktning.

Mjältbrand och frasbrand.

32 §.

Har veterinär konstaterat mjältbrand hos husdjur eller frasband hos idisslande djur, skall han telegrafiskt underrätta länsstyrelsen. Sådan sjukdom må icke av veterinär förklaras vara för handen, med mindre diagnosen fastställts genom undersökning i enlighet med av medicinalstyrelsen utfärdade föreskrifter. Kan veterinär icke själv företaga sådan undersökning, skall han för undersökning insända erforderligt prov till statens veterinärbakteriologiska anstalt eller av medicinalstyrelsen godkänt veterinärbakteriologiskt laboratorium.

Har länsstyrelse erhållit meddelande om fall av sjukdom som i första stycket sägs, skall styrelsen förordna vederbörande tjänsteveterinär att företaga erforderliga tjänsteresor. Har under en tid av två veckor å samma ställe mer än ett fall av sådan sjukdom inträffat eller har i mjältbrand insjuknat djur slaktats och kroppen styckats, skall länsstyrelsen utfärda smittförklaring.

Skabb hos får och häst.

33 §.

1 mom. Har veterinär, antingen själv i enlighet med av medicinalstyrelsen föreskriven undersökningsmetod eller efter att hava låtit å statens veterinärbakteriologiska anstalt eller av medicinalstyrelsen godkänt veterinärbakteriologiskt laboratorium verkställa erforderlig undersökning, konstaterat skabb hos får eller häst, skall han skyndsamt underrätta länsstyrelsen, som har att utfärda smittförklaring.

2 mom. Kan genom verkställd undersökning icke med visshet avgöras huruvida sjukdomen är för handen, men föreligger misstanke därom, skall länsstyrelsen på hemställan av veterinären utfärda misstänktförklaring samt förordna vederbörande tjänsteveterinär att fyra gånger med omkring två veckors mellanrum verkställa av medicinalstyrelsen föreskriven undersökning av de sjuka djuren.

3 mom. Har friskt djur haft beröring med djur, redskap eller dylikt från ställe där skabb konstaterats, skall det ställe där förstnämnda djur finnes förklaras spärrat i enlighet med bestämmelserna i 3 § 2 mom. andra stycket epizootilagen.

4 mom. Djur angripet av skabb skall på ägarens bekostnad underkastas behandling enligt av medicinalstyrelsen givna föreskrifter under de båda första veckorna efter sjukdomens konstaterande minst en gång i veckan och därefter minst en gång varannan vecka, intill dess sjukdomen upphört.

Djurägare skall vara berättigad att kostnadsfritt disponera erforderliga, statsverket tillhöriga specialapparater för behandling av hästar angripna av skabb.

Hönspest och hönskolera.

34 §.

Har veterinär efter undersökning företagen i enlighet med av medicinalstyrelsen lämnade föreskrifter konstaterat förekomst av hönspest eller hönskolera, skall han ofördröjligen underrätta länsstyrelsen, och skall länsstyrelsen utfärda smittförklaring. Misstänker veterinär förekomsten av hönspest eller hönskolera, skall han i enlighet med bestämmelserna i 3 § 2 mom. första stycket epizootilagen förklara stället, där sjukdomen misstänkes förekomma, spärrat samt underrätta länsstyrelsen, som har att utfärda misstänktförklaring.

Smittsam kastning hos häst.

35 §.

Har veterinär efter undersökning företagen i enlighet med av medicinalstyrelsen lämnade föreskrifter konstaterat smittsam kastning hos

häst, skall han ofördröjligen underrätta länsstyrelsen och länsveterinären. Länsstyrelsen skall efter att hava erhållit sådan underrättelse förordna vederbörande tjänsteveterinär att i och för utrönande av sjukdomens utbredning i erforderlig utsträckning verkställa undersökning av hästar å det ställe där sjukdomen konstaterats. Har beskillare använts för betäckning av sto som är angripet av sjukdomen, skall länsstyrelsen förordna vederbörande tjänsteveterinär att undersöka beskillaren samt efter länsveterinärens hörande bestämma om ytterligare undersökningar, som finnas erforderliga för utrönande av huruvida smitta spridits genom beskillaren. Har å ett och samma ställe under ett år förekommit mer än ett fall av smittsam kastning, må länsstyrelsen efter framställning av veterinär och efter länsveterinärens hörande utfärda smittförklaring.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1936.
